2020 KPSS

KPSS 2020 VATANDAŞLIK DERS NOTU

sait.zaman

TEMEL HUKUK KAVRAMLARI

SOSYAL HAYATI DÜZENLEYEN KURALLAR

I.DİN KURALLARI

- Tanrı tarafından konulduğuna ve diğer insanlara karşı olan ödev ve sorumluluklarını düzenleyen davranış kurallarıdır.
- Din kuralları çoğunlukla Allah ile insanlar arasındaki uhrevi ilişkileri düzenler.
- Din kuralları değişmez.
- Din kuralları sorgulanmaz. Sorgularsan dinsiz olursun :)
- Din kurallarının yaptırımı manevidir; Günahkar sayılmak gibi.
- Örnek: Namaz kılmak,oruç tutmak, zina yapmamak.

II.AHLAK KURALLARI

- İnsanların kendilerine ve diğer insanlara karşı olan ödev ve sorumluluklarını düzenleyen davranış kurallarıdır.
- "İyi" ile ilgilenir.

a)Subjektif (Kişisel)Ahlak kuralları:

- İnsanın kendisine karşı olan ödev ve sorumluluklarını düzenleyen kurallardır.
- Örnek:İyi insan olmak,yalan söylememek

b)Objektif(Toplumsal) Ahlak kuralları:

- İnsanın diğer insanlara karşı olan ödev sorumluluklarını düzenleyen kurallardır.
- Örnek: Fakirlere yardım etmek gibi

III.GÖRGÜ KURALLARI

- Aynı çevrede yaşayan kişilerin benimsediği ve kişilerin diğer insanlarla karşılaştıkları zaman takınmaları gereken tavırları, konuşma, selamlaşma, yeme içme tarzları gibi davranışları gösteren kurallardır.
- Görgü kurallarının yaptırımı manevidir. Görgüsüz, saygısız ,kaba olarak nitelendirilme gibi.
- Örnek: Uçak'ta Saç tava yemek, Masa'nın üstüne BMW anahtarı, Cüzdan ve Parlament sigara koymak gibi :)

IV.HUKUK KURALLARI

- Sosyal hayatta bireylerin birbirleriyle ve devletle kurdukları ilişkiyi düzenleyen, kamu gücü tarafından desteklenen, uyulması zorunlu olan kurallar bütünüdür.
- Örnek: 18 Yaşından küçüklere sigara satılamaz.
- Hukuk kurallarının yaptırımı maddidir. Ceza, Cebr-i İcra, Tazminat, Hükümsüzlük, İptal.

NOT: Hukuk kurallarını, sosyal hayatı düzenleyen diğer kurallardan ayıran en önemli özellik, hukuk kurallarının maddi yaptırım(Müeyyide) ile desteklenmiş olmasıdır.

DİKKAT! Hukuk kurallarının yazılı olmasından dolayı diğer sosyal hayatı düzenleyen kurallardan ayrımı olamaz. Çünkü sosyal hayatı düzenleyen diğer kurallar da yazılıdır.

Hukuk Kurallarının Özellikleri

- Hukuk kuralları soyuttur.
- Hukuk kuralları geneldir.
- Hukuk kuralları süreklidir.
- Hukuk kuralları objektiftir.
- Hukuk kuralları kişilik dışıdır.
- Hukuk kuralları maddi yaptırıma dayalıdır.

HUKUK KURALLARININ YAPTIRIMLARI

- Yaptırım(Müeyyide),herhangi bir hukuk kuralarının koyduğu emir ve yasaklara uygun davranmama, onun yap dediğini yapmama veya yapma dediğini yapma halinde karşılaşılacak olan tepkidir.
- Hukuk kurallarının yaptırımları beş ana başlık altında toplanır: Bunlar; Ceza,Cebr-i İcra,Tazminat,Hükümsüzlük,İdari İşlemde İptal.

I.CEZA

- Kanun suç işleyen kişilere uygulanmasını öngördüğü yaptırımdır.
- Cezalar; Adli Para Cezası, İdari Para Cezası, Hapis Cezası, Disiplin Cezaları

II.CEBR-İ İCRA

- Borcunu yerine getirmeyen kimsenin devlet gücüyle borcunu yerine getirmeye zorlanmasıdır.

Konu örneği: Dershane'nin Sait Hoca'ya toplam 5.000 lira borcu vardır.Sait hoca'nın tüm taleplerine rağmen dershane borcunu yerine getirmemektedir. Bunun üzerine Sait Hoca icra dairesine başvurarak alacağının ödenmediğini söyleyerek takip başlatmıştır .Bu başvuru üzerine icra dairesi Dershane'nin Sait Hoca'ya olan borcunu karşılamaya yetecek kadar yani 5.000 lira tutarındaki mal varlığına haciz koymuştur :)

III.TAZMİNAT

- Hukuka aykırı davranışlarıyla başkalarına zarar veren kimsenin verdikleri zararları ödemeye mahkum edilmeleridir.

Tazminatın iki türü vardır:

a)Maddi Tazminat:

- Verilen zarar maddi nitelikteyse maddi tazminat söz konusudur.

Konu örneği : Dershanenin camını kıran bir öğrencinin kırdığı camın parasını ödemesi.

b)Manevi Tazminat:

- Verilen zarar manevi nitelikteyse manevi tazminat söz konusudur.

Konu örneği : Birisine hakaret eden kişinin, hakarete maruz kalan kişiye tazminat ödemeye mahkum edilmesidir. Siyasetçilerin sürekli kendileri arasında simgesel olarak 1 Lira manevi tazminat davası açmaları gibi :)

IV.HÜKÜMSÜZLÜK

- Hukuki işlemlerin kanunun öngördüğü şekilde yapılmaması ya da kanuna aykırı olarak yapılması halinde hukuki sonuç doğurmamasıdır.

Hükümsüzlüğün 3 türü vardır. Bunlar; Yokluk, Butlan ve Tek Taraflı bağlamazlıktır.

A)Yokluk

- Hukuki işlemlerin kanunun belirttiği kurucu unsurlardan en az birine uyulmadan yapılması halinde bu işlemin yokmuş gibi kabul edilmesidir.

Konu örneği : Bir nikah töreninde olması gerekenler; Nikah Memuru,Damat ve Gelin. Ama iki erkek çıkıp da biz evlenmek istiyoruz derse işte o zaman yokluk olur :) Damat(Lar) var,Nikah memuru da var ama Gelin nerede? :)

Konu örneği :Cafe'de İmam'ın nikah kıyması yokluktur.Çünkü Resmi nikah memuru önünde kıyılmayan nikah yok hükmündedir.

B)Butlan

- Hukuki işlemlerin geçersiz kabul edilmesidir. Mutlak ve Nisbi Butlan olmak üzere ikiye ayrılır.

a)Mutlak Butlan

- Bir hukuki işlemin kanunun öngördüğü kurucu unsurlara sahip olmakla beraber kanunun emredici hükümlerine aykırı olmasıdır.

Konu Örneği : Sait ile Gamze'nin 4 yıllık ilişkisi bulunmaktadır ve sonunda evlenmeye karar vermişlerdir.Her şey hazırdır,düğün salonu ayarlanmış yemekler hazır ,şahitler ve davetliler bizi beklemektedir.Ve nikah memuru o esnada Sait'in yüreğine inecek haberi vermiştir..Meğerse Sait ile Gamze kardeştir :(Yokluk diyemeyiz çünkü kurucu unsurlar(Damat,Gelin,Nikah Memuru) mevcuttur. Kurucu unsurlara sahiptir fakat kanunun emrettiği hükümlere uygun değildir.Çünkü Medeni Kanuna göre kişi ; 1.2.3. derece akrabalarıyla evlenemez.Yani anne-baba,kardeş,amca-dayı-hala-teyze ile evlenilemez.

b)Nisbi Butlan

- Bir sözleşme ilişkisinde, taraflardan birinin iradesinin sakat olması halinde, bu kimseye sakat iradesi ile kurmuş olduğu sözleşmeyi iptal edebilme hakkı tanınmaktadır.

Konu Örneği : Sait Hoca'yı evine davet eden Bülent Ersoy'un Çay'a hap atarak Sait Hoca'yı sarhoş ettikten sonra evlilik kağıdına imza attırmasıdır. Sait Hoca daha sonra iradesinin sakat olduğu gerekçesiyle bu sözleşmeyi iptal edebilir.

Konu Örneği : Silah zoruyla birine senet imzalattırmak

ÖNEMLİ!! : Akıl Hastasının yaptığı işlem Mutlak Butlan,Sarhoş birinin yaptığı işlem ise Nisbi Butlandır.

C)Tek taraflı bağlamazlık

- Hukuki işlemi yapan taraflardan birinin sözleşme yapma ehliyetine sahip olmamasıdır.

Konu Örneği 14 Yaşında bir çocuğun Teknosa bayisinde aldığı telefon için yaptığı sözleşme çocuğu bağlamazken telefon sahibini bağlar.

V.İDARİ İŞLEMDE İPTAL

- Hukuk kurallarına aykırı olarak yapılan idari işlemin yargı kararıyla ortadan kaldırılmasına idari işlemde iptal denir.
- Genel itibari ile kamu hukukunda olur.

Konu Örneği : 4 Yıl sözleşmeli öğretmenlik yönetmeliğinin uygulanmaya konmasıyla ataması Antalya'ya olan Sait Hoca'nın burada 4 yıl kalma zorunluluğu vardır. Fakat 1.inci senenin başında okula gelen bir dilekçe ile Sait Hoca'nın ataması Hakkari'ye olmuştur. Sait Hoca 4 yılı dolmadığı gerekçesiyle bu işlemi iptal edebilir.

Konu Örneği : Usulüne aykırı bir şekilde belediyenin kamulaştırdığı bir arazi ile ilgili olarak arazi sahibinin idare mahkemesinde dava açması ve davayı kazanıp kamulaştırma işlemini iptal ettirmesi buna örnektir.

HUKUKUN KAYNAKLARI

Hukukun kaynakları; Yazılı, Yazısız ve Yardımcı olmak üzere 3'e ayrılır.

A)Yazılı Kaynaklar(Asli Kaynaklar)

Devletin yetkili organları tarafından konulan bütün hukuk kurallarından oluşur.

- **Anayasa:** Devletin temel organlarını, bu organların birbirleriyle ilişkilerini, devletle kişilerin birbirlerine karşı ödev ve görevlerini, devletin yönetim biçimini düzenleyen en üstün yasadır.
- **Kanun(Yasa):**Yasama organı tarafından düzenlenen genel, sürekli ve soyut kurallardır.
- **Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi**
- **Milletlerarası Antlaşmalar:** İki veya çok taraflı olarak çeşitli konularda devletler arasında düzenlenen sözleşmedir.
- **Yönetmelik:**Bakanlıklar,Cumhurbaşkanı,Kamu tüzel kişileri tarafından kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların uygulanmasını sağlamak ve bunlara aykırı olmamak şartıyla çıkardıkları düzenleyici işlemlerdir.
- **Genelge:**Yasa ve yönetmeliklerin uygulanmasında yol göstermek,bir konuyu çeşitli birimlere iletmek,resmi ilişkilerde üst makamların alt makamları belli konuda bilgilendirmek ve onları yönlendirmek üzere gönderdikleri yazıdır.

NOT: Kanun,OHAL Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve Milletlerarası antlaşmalar Normlar Hiyerarşisinde aynı kategoride yer alırlar.

B)Yazısız Kaynaklar(Tali Kaynaklar)

- Örf ve Adet Hukuku da denilen bu kurallar, sosyal hayatta sürekli olarak uygulanan ve toplum yaşamında bireylerarasında bu kurallara uyulması gerektiğine dair genel inanışın oluştuğu, devlet tarafından yaptırıma bağlanmış kurallardır. Hakim bir uyuşmazlığı çözümlerken yazılı kaynaklarda hüküm bulamazsa yazısız kaynağa göre çözümler.
- Yazısız Kaynak; Örf ve Adet Hukukudur.

C)Yardımcı Kaynaklar

- Bu kaynaklar Bilimsel ve Yargısal içtihat diye ikiye ayrılır;

a)Bilimsel İçtihatlar(Doktrin,Öğreti): Herhangi bir hukuki konu hakkında yapılan bilimsel çalışmalardır.

b)Yargısal İçtihatlar: Mahkemeler tarafından verilen kararlardan çıkan hukuk kurallarıdır.

NOT: Yazılı ve yazısız kaynaklar bağlayıcı niteliktedir. Yani hakim, herhangi bir davaya bakarken dava konusu ile ilgili mevcut yazılı ve yazısız kaynaklara uymak zorundadır. Fakat yardımcı kaynaklar bağlayıcı değildir.

NOT: Yargısal içtihatlara hakim uymak zorunda değildir fakat İçtihatı birleştirme kararlarına uymak zorundadır.

BOŞLUK TÜRLERİ

A)KANUN BOŞLUĞU

- Kanunda somut bir olaya uygulanabilir bir hükmün bulunmaması halinde ortaya çıkan durumdur.
- Sadece yazılı hükümlerde bulunan boşluk türüdür.
- Kural içi ve Kural dışı boşluk diye ikiye ayrılmaktadır:

I)Kural içi Boşluk(Bilinçli) :

- Kanun koyucunun bilerek ve isteyerek bıraktığı boşluktur. Zira kanun koyucu her şeyi öngörüp düzenleyemez.
- Kural içi boşluk doldurulurken **hakim takdir yetkisini** kullanır.

Konu örneği: Bir boşanma davasında Koca'nın eşine vereceği nafaka miktarını kanun koyucu net olarak belirtmemiştir. Bu rakamı hakim adalet ve hakkaniyet ilkesine göre belirler. Yani burada topu hakim'e atmıştır.

II)Kural Dışı Boşluk(Bilinçsiz) :

- Kural içi boşlukların dışında kalan diğer kanun boşlukların hepsi kural dışı boşluktur. Kanun koyucu boşluğu bilerek ve isteyerek değil farkında olmadan bırakmıştır. Kural dışı boşluk Gerçek ve Gerçek olmayan boşluk olmak üzere ikiye ayrılır.

a)Gerçek(Açık) Boşluk:

- Kanunda hukuki olaya ilişkin uygulanacak hiçbir hükmün bulunmamasıdır.

Konu örneği: 2004'te suç olarak kayıtlara geçen bir durum için yaptırım 2004 ve sonrası için geçerlidir,2003'te bu suçu işleyen biri için ceza verilmez.

b)Gerçek Olmayan Boşluk(Örtülü Boşluk):

- Kanunda hukuki olaya uygulanacak bir hükmün bulunması ancak bu hükmün tam olarak uyuşmazlığın çözümünde yeterli olmamasıdır.

Konu örneği: Kaçırılan veya kundaklanan arabaların masraflarını devlet 20.000 tl olarak yapacaktır. Lakin kundaklanan aracımızın fiyatı eğer 50.000 tl ise bu ödenecek 20.000 olayın çözümünde yeterli değildir.

.B)HUKUK BOŞLUĞU

- Bir hukuki uyuşmazlığın çözümlenmesinde yazılı ve yazısız kaynaklarda hüküm bulunmaması durumunda karşılaşılan boşluk türüne "Hukuk Boşluğu" adı verilir. Bu durumda hakim hukuk yaratır.
- Hakimin hukuk yaratabilmesi için kanunda ve örf ve adet kurallarında somut olaya uygulanacak bir hükmün bulunmaması gerekir. Hakim öncelikle kanuna bakar.
- Kanunda, görülmekte olan dava ile ilgili bir hüküm göremezse örf ve adet kurallarına bakar. Burada da ilgili bir hüküm göremezse Medeni Kanun'un kendisine verdiği yetkiyle bir hüküm oluşturur ve bu hükme göre karar verir.

NOT: Hakimin takdir yetkisini kullanabildiği boşluk türü "Kural içi boşluk"tur. Hakimin hukuk yarattığı boşluk türü "Hukuk boşluğu"dur.

Hakim bir olayı çözümlerken

↓

YAZILI kaynağa bakar.Eğer hüküm yoksa

↓

YAZISIZ kaynağa bakar. Eğer hüküm yoksa

↓

Hakim kendi vicdani kanaatine göre HUKUK YARATIR.

HUKUK TÜRLERİ

I.MEVZU HUKUK

- Bir ülkede yetkili makamlar tarafından yapılan, yürürlükte olan hukuk kurallarının tümüne mevzu hukuk denir. Yetkili makamlar tarafından konulan yazılı kurallardır. Yazı olarak konulmuş kurallara mevzuat denir.

Türk hukuk mevzuatında;

- Anayasa
- Kanun
- Milletler arası antlaşmalar
- Cumhurbaşkanlığı kararnamesi
- Yönetmelik
- Genelge
- İçtihadı birleştirme Kararları

II.POZİTİF HUKUK(YÜRÜRLÜKTEKİ HUKUK-OLAN HUKUK-MÜSPET HUKUK)

- Bir ülkede belli bir dönemde yürürlükte olan **yazılı ve yazısız** hukuk kurallarının hepsine pozitif hukuk denir.
- Pozitif Hukuk= Yazılı Hukuk+ Yazısız Hukuk

III.TABİİ HUKUK(İDEAL HUKUK-DOĞAL HUKUK

- Tabii hukuk, yürürlükteki kanunlardan çıkan değil doğadan kaynaklanan hukuk demektir. Bu aslında olan değil olması gereken hukuktur.
- Tabii hukuk nispeten insanüstü, ulaşılmak istenen hukuktur.

IV.TARİHİ HUKUK

- Yürürlükte olmayan, yürürlükten kalkmış olan hukuktur.
- Ülkemizde 1921,1924,1961 Anayasaları tarihi hukuktur.

HUKUK KURALLARININ ÇEŞİTLERİ

EMREDİCİ HUKUK KURALLARI	▪ Kesinlikle uyulması gereken hukuk kurallarıdır. ▪ Bireyler bu kuralların aksine sözleşme yapamazlar ve bu kuralların aksine davranışlarda bulunamazlar. ▪ Bu kurallara aykırı yapılan işlemler kesin hükümsüzdür. ▪ Genelde hüküm olumsuz şekilde düzenlenmiştir. "Yasaktır","Yapılamaz","Yükümlüdür" gibi ifadeler yazılış biçiminden hükmün emredici olduğunu gösterir. **Konu Örneği:** Kapalı alanda sigara içmek yasaktır.
TANIMLAYICI HUKUK KURALLARI	▪ Bir hukuki kavramın, kurumun ne anlama geldiğini belirleyen kurallardır. **Konu Örneği:** Medeni Kanun "Nişanlanma"yı şöyle tanımlamıştır. "Nişanlanma,Evlenme vaadiyle olur." **Konu Örneği:** Ticaret kanunda ''Tacir'i şöyle tanımlanmıştır. ''Ticaretle uğraşan kişi''
TAMAMLAYICI HUKUK KURALLARI	▪ Tarafların aksini kararlaştırabildikleri hükümlerdir. Tamamlayıcı hukuk kuralları ,tarafların sözleşme yaparken öngöremedikleri uyuşmazlıkların çözümüne yarayan kurallardır. **Konu Örneği:** Sait Hoca'nın Dershane ile yaptığı sözleşmede fazla ders saati yazılması durumunda maaş'a faiz uygulayacağını bildirmiş ve Dershane bunu kabul etmiştir.Aralık ayında 10 ders saati fazlası olduğunu söyleyen Sait hoca faiz uygulamak istemiştir ama bu faiz oranı Dershanenin belirlediği faiz oranından çok fazladır.Dershaneyle meydana gelen bu faiz sorunu hakim tarafından Yasal faiz uygulanmak üzere hal olunmuştur. **Konu Örneği:** Mustafa'nın Sait Hoca'ya borcu vardır ve bu borcu kimin ikametgahında ödenmesine dair bir hüküm yoksa kanun koyucu bu madde için ''Alacıklının yerinde ödenir'' demiştir.
YORUMLAYICI HUKUK KURALLARI	▪ Tarafların bir hukuki işlemde kullandıkları ve anlamını açıklamadıkları hususları yorumlamaya yarayan kurallardır. **Konu örneği:**Tarafar arasındaki bir borç ilişkisinde,borcun ayın başında ödeneceğini sözleşmede göstermişler ancak ayın başının ne zaman olduğunu belirtmemişler ise,Borçlar Kanununa göre bu ifadeden ayın 1.gününün anlaşılması gerekmektedir.

HUKUK DALLARI

KAMU HUKUKU
- Anayasa Hukuku
- İdare Hukuku
- Devletler Genel Hukuku
- Yargılama Hukuku
- İcra ve İflas Hukuku
- Ceza Hukuku
- Vergi Hukuku

ÖZEL HUKUK
- Ticaret Hukuku
- Devletler Özel Hukuku
- Medeni Hukuk
- Borçlar Hukuku

KARMA HUKUK
- İş hukuku
- Fikir Ve Sanat Eserleri Hukuku
- Hava Hukuku
- Bankacılık Hukuku
- Toprak Hukuku
- Çevre Hukuku

A)KAMU HUKUKU DALLARI

1)ANAYASA HUKUKU
- Kişi temel hak ve hürriyetleri ile bunların güvence altına alınmasını,devletin şeklini ve teşkilatlanmasını; devletin yasama,yürütme,yargı organlarının işleyişini düzenleyen hukuk kuralları bütünüdür.

2)İDARE HUKUKU
- Cumhurbaşkanlığından en uçtaki bucak yönetimine kadar devlet idaresinin örgütlenmesini,işleyişini,devlet idaresinin örgütlenmesini kamu hizmetlerinin görülmesini ve bireylerin idare ile olan ilişkilerini düzenleyen hukuk kurallarıdır.

3)DEVLETLER GENEL HUKUKU
- Devletlerle devletlerin, devletlerle uluslararası kuruluşların birbirleriyle ilişkilerini düzenleyen hukuk kurallarıdır.

4)YARGILAMA HUKUKU
- Mahkeme kararlarının hangi esaslara dayanması gerektiğini,hangi davanın nerede ve nasıl açılabileceğini,bağımsız mahkemelerin yargılama görevlerini yerine getirirken uygulamaları gerekenlerin neler olduğunu belirten hukuk kurallarıdır.

5)İCRA VE İFLAS HUKUKU
- Kendi istekleri ile borçlarını ve sorumluluklarını yerine getirmeyenlerin nasıl bir muameleye tabi tutulacağını konu edinen hukuk kurallarıdır.

6)CEZA HUKUKU

A)Ceza Hukukuna Hakim olan ilkeler
- Kanunilik(Tipiklik) ilkesi: Bir fiili suç sayan ve buna bir yaptırım öngören bir kanun maddesinin var olmasıdır.
- Aleyhte çıkarılan yasa geçmişe yürümez. Lehine ise yürür.
- Kıyas yapılamaz.
- Örf ve adete dayanarak suç oluşturulamaz ve ceza verilemez.
- Kusursuz ceza olmaz
- Ceza sorumluluğu şahsidir.
- Genel müsadere yoktur.
- Kanunsuz suç ve ceza olmaz.
- Ölüm cezası verilemez(2004'de kaldırıldı.)
- Suçluluğu mahkeme kararı ile ispatlanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz(Masumiyet Kararı)

B)Suçun Unsurları

a)Suçun Maddi Unsurları

-Fail: Suçu işleyen kişidir.

-Mağdur: Suç nedeniyle zarar gören kişidir.

-Fiil: Suçun oluşmasında etkili insan eylemidir.

Suçun konusu: Üzerinde suç işlenen kişi veya eşyalardır.

Örnek: Sait Hoca yolda yürüyen birini yaraladığında Sait Hoca fail, yaraladığı kişi mağdur, yaralama olayı ise Fiil olur.

b)Suçun Manevi Unsurları

-**Kast:** Suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleşmesidir.

Konu örneği: Kan davalısını başından vurarak öldürmek. Öldürme eylemini istediği gibi, sonucunda hapis cezası alacağını da bilir.

-**Taksir:** Kişinin istememekle beraber kendisinden beklenen ve göstermek zorunda olduğu özeni göstermemesi sonucu suç için kanundaki tanımda belirtilen neticenin gerçekleşmesi halidir. Taksirli suçlarda ortaya çıkan netice açısından; kişi gerekli dikkat ve özeni gösterseydi bahsi geçen netice gerçekleşmeyecekti denilebilir.

Konu örneği : Osman altındaki aracıyla yağmurlu bir havada saatte 200 km. hız ile Urfa'dan Diyarbakır'a doğru gitmektedir. Siverek yolunda yeşil ışıkta geçerken yayanın birine çarpmış ve yaya bu olay neticesinde ölmüştür.

Osman bu durumda taksirli suçtan ötürü ceza alacaktır. Çünkü saatte 200 km. hız ile gitmenin suç olduğunu bilmekte ama yaya'ya çarpmayı istememektedir. Yani Osman'ın burada ihmalkarlığı söz konusudur.

Ceza Ehliyetleri

- ✓ **0-12 Yaş:** Ceza ehliyeti yoktur.
- ✓ **12-15 Yaş:** Ayırt etme gücü yoksa ceza ehliyeti yoktur. Ayırt etme gücü varsa indirimli ceza uygulanır.
- ✓ **15-18:** İndirimli ceza uygulanır.
- ✓ **18 Yaş ve Üstü:** Tam ceza verilir.

NOT: Soruda sağır ve dilsizler için ceza ehliyeti sorulursa yukarıda belirtilen yaşlara +3 ekleyerek sağır ve dilsizlerin ceza ehliyet yaşlarına ulaşabilir.

Yani; Sağır ve dilsizlerde;

- ✓ **0-15 Yaş:** Ceza ehliyeti yoktur.
- ✓ **15-18 Yaş:** Ayırt etme gücü yoksa ceza ehliyeti yoktur. Ayırt etme gücü varsa İndirimli Ceza uygulanır.
- ✓ **18-21 Yaş:** İndirimli ceza uygulanır.
- ✓ **21 Yaş ve üstü:** Tam ceza verilir.

7)VERGİ HUKUKU

- Devlet ile kişiler arasındaki vergi hak ve ödevlerini, vergi tahsilini, vergiye konu olan olayları düzenleyen hukuk kurallarıdır.
- Vergi hukukun üç temel ilkesi vardır;

a)Genellik İlkesi: Din, Irk, Cinsiyet ayrımı yapmaksızın herkesin vergiye tabi olmasıdır.

b)Adalet İlkesi: Herkesin gelirine göre gücünün yettiği oranda vergi ödemekle yükümlü tutulmasıdır.

c)Kanunilik İlkesi: Vergilerin kanunla konulup kaldırılması ve düzenlenmesidir.

NOT: Vergi'de Eşitlik ilkesi yoktur.Eşitlik olursa Adalet olmaz.

Örnek: Devletin herkesten 1000 lira vergi alması eşitliktir fakat aylık geliri 20.000 lira ile aylık geliri 2.000 lira olan biri için bu adalet olmaz.

Vergilerin Sınıflandırılması

Gelir üzerinden alınan vergiler: Gelir Vergisi,Kurumlar Vergisi

Servet üzerinden alınan vergiler: Emlak Vergisi,Motorlu Taşıtlar Vergisi,Veraset ve İntikal Vergisi

Harcamalar üzerinden alınan vergiler: Katma Değer Vergisi,Özel Tüketim Vergisi

Kamu Gelirleri: Kamu gelirleri, devletin ve diğer kamu kuruluşlarının, kamu hizmetlerini karşılamak amacıyla kanuna dayanarak çeşitli kaynaklardan elde ettikleri gelirlerdir.

- Vergiler
- Harçlar
- Resimler
- Şerefiyeler
- Parafiskal gelirler
- Borçlanma gelirleri
- Mülk ve teşebbüs gelirleri

B)ÖZEL HUKUK DALLARI

1)TİCARET HUKUKU

- Bireyler arasındaki ticari ilişkileri düzenleyen hukuk kurallarıdır.

2)DEVLETLER ÖZEL HUKUKU

- Farklı milletlerden olan bireylerin ilişkilerini,hukuki statülerini ve farklı vatandaşlığa sahip bireyler arasındaki uyuşmazlıklarda hangi ülkenin hukuk kurallarının uygulanacağını düzenleyen hukuk dalıdır.
- Kişileri ve şeyleri devlete bağlayan hukuki ve siyasi bağa ''Uyrukluk'' denir. Bir devlete uyrukluk bağı ile bağlı olan gerçek kişilere ise ''Vatandaş'' denir.

Türk Vatandaşlığı:

- Türk Devleti'ne vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür.
- Türk Babanın veya ananın çocuğu Türk'tür.
- Hiçbir Türk,vatana bağlılıkla bağdaşmayan bir eylemde bulunmadıkça vatandaşlıktan çıkarılamaz
- Vatandaşlıktan çıkarma ile ilgili karar ve işlemlere karşı yargı yolu açıktır.
- Türk vatandaşlığı kazanmak isteyen yabancılar Türkiye'de 5 yıl ikamet etmelidir.
- Evlenme yolu ile Türk vatandaşlığı kazanmak isteyen yabancılar en az 3 yıl evli kalmalıdır.
- Türk vatandaşlığına alınma veya vatandaşlığını kaybettirme Cumhurbaşkanının kararı ile olur.

NOT: Yabancılar ülkedeki özel hakların tamamından yararlanabilir ama kamu haklarından yararlanamaz.

3)BORÇLAR HUKUKU

b)Borç İlişkisinin Unsurları:

- Alacaklı: Bir borç ilişkisinde borcu talep etme hakkına sahip olan kişidir.
- Borçlu: Aralarındaki borç ilişkisinden dolayı karşısındaki alacaklıya bir edime bulunma yükümlülüğü altına girmiş olan taraftır.
- Edim: Borçlunun yerine getirmesi gereken davranıştır.

  Konu örneği: Sait Hoca,Halil'den 1000 tl ödünç alıp bu borcunu bir ay sonra ödeyeceğini bilrirse artık ortada bir borç ilişkisi vardır.Bu borç ilişkisinde Halil **ALACAKLI**,Sait hoca ise **BORÇLU** olarak adlandırılır.Bu borç ilişkisindeki **EDİM** ise; vadesi geldiğinde Sait Hoca'nın Halil'e 1000 tl'yi vermesidir.

b)Borcun Kaynakları:

- Hukuki İşlem: Belirli bir hukuki sonuç doğmasına yönelik irade beyanıdır. Örneğin: İş bankasından 10.000 tl kredi çekilmesi.
- Haksız Fiil: Aralarında önceden herhangi bir sözleşme ilişkisi bulunmayan kişilerin,kanunun emrettiği kurallara uygun davranmamalarıdır. Örneğin: Bir kimsenin arabasının camını kırmak.
- Sebepsiz Zenginleşme: Bir kimsenin mal varlığının haklı bir sebep olmaksızın diğer bir kimsenin mal varlığı aleyhine çoğalmasıdır. Örneğin: Sait Hoca ve Ahmet'in tarlaları yan yanadır.Rüzgarlı bir günde Ahmet'in tarlasındaki ürünler Sait Hoca'nın tarlasına gelirse bu durumda Sait Hoca sebepsiz zenginleşme yaşamış ve Ahmet de fakirleşmiştir.

c)Borcu Sona Erdiren Nedenler:

- **İfa:** Borcun borç ilişkisine uygun olarak yerine getirilmesidir. Örnek: Metin'in Sait Hoca'ya ayın 1'inde ödemekle yükümlü olduğu 1.000 liralık bir borcu vardır. Ayın 1'i geldiğinde Metin 1.000 lirayı ödediyse artık Metin Sait Hoca'ya borçlu değildir. Metin'in borcu sona ermiştir.
- **İbra:** Alacaklının borçluyu burçtan kurtarması sonucu borcun sona ermesidir. Örnek: Sait Hoca'nın Metin'den alacağı olan 1.000 liradan vazgeçmesidir.
- **Takas:** Karşılıklı ve aynı cinsten olan borçlarının, birbirini karşıladığı oranda sona erdirilmesidir.
- **Yenileme(Tecdit):** Eski borcun yeni bir borç yaratılmak suretiyle ortadan kaldırılmasıdır.
- **Alacaklı ve Borçlu sıfatının Birleşmesi:** Bir borç ilişkisinde en az iki tarafın bulunması gereklidir. Bir taraf aynı zamanda hem alacaklı hem de borçlu ise borç ilişkisinden bahsedilemez.
- **Kusursuz İmkansızlık :** Borç ilişkisi kurulduktan sonra ortaya çıkan ve borçlunun kusuru olmayan nedenlere bağlı olarak borcun ifasının imkansız hale gelmesidir.

NOT: Zaman aşımına uğrayan bir borç, borcu SONA ERDİRMEZ. Sadece alacaklının dava yoluyla alacağını elde etme olanağını ortadan kaldırır.

4)MEDENİ HUKUK

Medeni hukuk kendi içinde; Aile, Miras, Eşya, Kişiler hukuku bölümlerinden oluşur.

-Aile Hukuku: Nişanlanma,evlilik,boşanma,velayet hakkını,soybağı ilişkilerini düzenler

-Eşya Hukuku: Kişilerin eşyalar üzerindeki hak ve tasarruflarını düzenler. Örneğin; Taşınır mallar menkul,taşınmaz mallara gayr-i menkul adı verilir. Ayni hak; maddi mallar üzerinde sahibine geniş yetkiler veren ve herkese karşı ileri sürülen haklardır.

-Miras Hukuku: Muris; Miras bırakan, Mirasçı; Miras bırakılan, Tereke; Mirasa konu olan haklar.

-Kişiler Hukuku

KİŞİLİK

- Hukukun tanıdığı yetkilerden faydalanan ve yüklediği yükümlülüklerden sorumlu olan varlıklara kişi denir.
- Kişilik; Gerçek ve Tüzel Kişilik olmak üzere ikiye ayrılır.

1)GERÇEK KİŞİLİK

- Gerçek kişilik tam ve sağ doğum ile başlar.

Hak Ehliyeti

- Hak sahibi olmadır.
- Sağ ve tam doğmak şartıyla ana rahmine düştüğü an
- 6 yaşındaki bir çocuğa hak ehliyeti olduğu için miras kalabilir.
- Dar anlamda kişiliktir.

Fiil Ehliyeti

- Hakkı kullanır.
- Kendi işlem ve ehliyetleriyle hak kazanabilme, borç altına girebilme anlamına gelir.
- Ergin, ayırt etme gücüne sahip olan ve kısıtlı olmayan kişiler sahiptir.
- Fiil ehliyetine sahip bir kişi dava açabilir.
- Geniş anlamda kişiliktir.

Fiil Ehliyetine sahip olma şartları;

Ayırt Etme Gücüne(Temyiz Kudretine) sahip olma, Ergin Olma, Kısıtlı Olmamak

a)Ayırt Etme Gücüne Sahip Olma

- Bir kişinin fiil ve işlemlerinin sebeplerini, neticelerini, etkilerini ayırt edebilme ve bunlara uygun olarak hareket edebilme yeteneğidir. Ayırt etme gücünü etkileyebilecek durumlar;

→Yaş küçüklüğü
→Akıl Hastalığı
→Akıl Zayıflığı
→Sarhoşluk

NOT: Yaş küçüklüğü, ayırt etme gücünü etkileyebilecek bir durumdur. Kısıtlılık sebebi değildir

b)Engin(Reşit) Olmak:

- Normal Erginlik: 18 Yaşın doldurulmasıyla kazanılır.
- Olağan Evlenme Erginliği Kadın ve Erkekte 17 Yaşın doldurulması ve veli onayı ile olur.
- Olağanüstü Evlenme Erginliğinde ise Kadın ve Erkekte 16 yaşını doldurmaları, olağanüstü bir durumun varlığı gerekir.
- Mahkeme Kararı ile Kazanılan Erginlik: Küçüğün 15 Yaşını doldurmuş olması, menfaati ve talebi, velisinin izni ve mahkeme kararı olması gerekmektedir.(Kaza-i Rüşt)

c)Kısıtlı Olmamak:

- Kısıtlılık; kanunda belirtilen sebeplerden birinin varlığı durumunda, bir kişinin fiil ehliyetinin mahkeme kararı ile sınırlandırılması veya kaldırılmasıdır.
- Kişinin kendi rızası dışında Kısıtlanma sebepleri; Kötü Yönetim, Savurganlık, Alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, akıl hastalığı, akıl zayıflığı, Bir yıldan fazla hapis cezası ile hüküm giyme.
- Kişinin kendi rızası ile kısıtlanabilmesi için; Yaşlılığı, sakatlığı, deneyimsizliği veya ağır hastalığı.

FİİL EHLİYETİNE GÖRE GERÇEK KİŞİLERİN SINIFLANDIRILMASI

Tam Ehliyetliler:

- Ergin
- Ayırt etme gücüne sahip
- Kısıtlı olmayan kişilerdir.
- Fiil Ehliyetine sahiptirler
- İşledikleri haksız fiiller dolayısıyla sorumlulukları vardır.
- Örnek: 20 yaşında herhangi bir vatandaş

Sınırlı Ehliyetliler:

- Ergin
- Ayırt etme gücüne sahip
- Kısıtlı olmayan kişilerdir
- Fiil ehliyetine sahiptirler ancak bazı işlemler için yasal danışmanın onayı gerekir.
- Dava açma, kefil olma, sulh olma gibi işlemler bu işlemlerdir.
- İşledikleri haksız fiiller dolayısıyla sorumlulukları vardır. Örnek: Evliler

Sınırlı Ehliyetsizler:

- Ayırt etme gücüne sahip ergin olmayan kişi ya da ayırt etme gücüne sahip ergin ama kısıtlı olan kişilerdir.Kural olarak fiil ehliyetleri yoktur.Ancak istisnaları vardır.İşledikleri haksız fiiller dolayısıyla sorumlulukları vardır.
- Örnek: 17 Yaşında aklı başında bir kişi,40 yaşında aklı başında ama kısıtlı bir kişi.
- Kendi başlarına yapabilecekleri işlemler; Kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarla ilgili işlemlerdir,Vasiyetname düzenlemek gibi
- Yasal Temsilcisinin rızası olsa dahi yapamayacağı işlemler; Bağış,kefalet sözleşmesi,vakıf
- Yasal Temsilcisinin rızasıyla yapabilecekleri işlemler; Satım sözleşmesi.

Tam Ehliyetsizler:

- Ayırt etme gücünü olmayan kişilerdir.
- Ergin olup olmamaları önem arz etmez.
- Fiil ehliyetleri yoktur.
- Kural olarak işledikleri haksız fiiller dolayısıyla sorumlulukları yoktur.
- Örnek: 3 Yaşındaki bir çocuk,40 yaşında akıl hastası olan kişi.

KİŞİLİĞİN SONA ERMESİ

- Kişiliğin sona ermesi 4 şekilde gerçekleşir; Ölüm, Ölüm Karinesi, Birlikte Ölüm Karinesi, Gaiplik

A)Ölüm:

- Ölüm ile gerçek kişilik sona erer. Ölümün meydana geldiği andan itibaren 10 gün içinde nüfus memuruna bildirilmesi gerekir.
- Ölüm ile birlikte evlilik varsa kendiliğinden sona erer.

B)Ölüm Karinesi:

- Ölümüne kesin gözle bakılacak bir halde kaybolan veya cesedi bulunamayan kişi ölmüş sayılır.

Konu örneği: Filipinler'e tatile gitmek isteyen Sezai uçağa binmiştir. Uçağın kalkmasından yarım saat sonra havada patlamış ve Hint Okyanusuna düşmüştür. Bu durumda Sezai'nin ölümüne kesin gözle bakabiliriz. Çünkü Havada patlayan Uçak'tan kurtulmuşsa da o kadar yüksekten düşen uçaktan kurtulması çok ama çok zor bir ihtimaldir.

- Ölüm karinesinin varlığı halinde bir mahkeme kararına gerek olmaksızın mahallin en büyük mülki amirinin emriyle nüfus kütüğündeki künyesine ölüm kaydı düşürülür.
- Ölüm karinesi ile birlikte evlilik kendiliğinden biter.

C)Birlikte Ölüm Karinesi:

- Birden fazla kişiden hangisinin önce veya sonra öldüğü ispat edilemezse hepsi birlikte ölmüş sayılır.
- Bu kişiler birbirinin mirasçısı olamaz.

Konu örneği: Ankara Gar'ında yapılan Bombalı saldırıda 100 kişi hayatını kaybetmiştir.Bu durumda hangisinin diğerinden daha önce öldüğünün tespiti yapılamadığından hepsinin aynı anda öldükleri sonucuna varılarak birlikte ölüm karine hükmedilir.

NOT: Ölüm karinesi ve Birlikte Ölüm karinesi adi karinedir. Yani aksi her türlü delil ile ispatlanabilir.

D)Gaiplik:

Bir kimsenin Gaipliğine iki halde karar verilir

I) Ölümüne olası gözle bakılacak bir tehlike içinde kaybolma durumunda kaybolmasından itibaren 1 yıl geçtikten sonra ilgililerin talebi üzerine mahkemece gaipliğine karar verilir.

Tereke mallarının mirasçılara teslim edildiği andan itibaren 5 yıldır.

Konu örneği: Hasan ile Sait hoca beraber Bodrum'a tatile giderler. Çok fazla yemek yedikten sonra beraber Deniz'e girmeye karar verirler. Deniz'e girmelerinden kısa süre sonra Hasan dalgaların içinde kaybolmuştur. Hasan için Ölüm karine diyemeyiz çünkü kesin öldü diyemeyiz. Kurtulma ihtimali vardır. Bu yüzden kaybolduğu andan itibaren 1 yıl kendisiyle alakalı bir ipucuya rastlayamazsak Hasan için Gaiplik kararı çıkar ve gaiplik kararı çıktıktan 5 sene sonra malları mirasçılarına bırakılır.

II) Uzun zamandan beri haber alınamama durumunda; Bir kimse hakkında, son haber tarihinden itibaren 5 yıl geçtikten sonra ilgililerin talebi üzerine mahkemece gaipliğine karar verilir.

Gaibin mirası ölümde olduğu gibi mirasçılarına hemen verilmez. Gaibin terekesi mirasçılara güvence göstermeleri karşılığında teslim edilir. En son haber alınamama tarihinden itibaren 15 yıldır.

Konu örneği: Murat girdiği Kpss'den maalesef istediği puanı alamamış ve psikolojik bunalıma girmiştir.Kendisi en son Şanlıurfa Havaalanında görülmüş ve bir daha haber alınamamıştır. Murat'ın en son görüldüğü andan itibaren kendisinden 5 yıl haber alamazsak Murat için Gaiplik kararı çıkarılır. Murat'ın malları da mirasçılarına en son görüldüğü andan itibaren 15 yıl sonra bırakılır.

NOT: Kararı verecek olan mahkeme Sulh Hukuk Mahkemesidir.

NOT: Gaiplik kararı ile gaibin evliliği kendiliğinden sona ermez.

2)TÜZEL KİŞİLER

- Belli bir amaç için bir araya gelmiş kişi ya da mal topluluğuna tüzel kişilik denir.
- Tüzel kişilerin hak ehliyetleri kurulduklarında başlar. Fiil ehliyetleri ise zorunlu olan organları oluşturulduğunda başlar.

Dernekler: En az 7 kişi tarafından önceden izin alınmadan kurulan kişi topluluklarıdır.

Şirketler: İktisadi amaç ya da kazanç paylaşma amacı güden kişi topluluğu niteliğindeki olan tüzel kişilere şirket denir.

Vakıflar: Belirli ve iktisadi olmayan bir amacı gerçekleştirmek üzere kişilerin belli bir malı veya malları bu amaç için özgülemelerine vakıf denir. Mal topluluğudur.

Kooperatifler: En az 7 kişi tarafından kurulur.

HAK KAVRAMI

- Hak; Hukuk tarafından tanınan ve korunan kişiye ait menfaatlerdir.
- Hak sahibi varlıklara ise kişi denir.
- Haklar; Kamu Hakları ve Özel haklar olmak üzere ikiye ayrılır.

a)Kamu Hakları:

- Kişilerle devlet arasındaki ilişkileri düzenleyen kamu hukukundan doğan haklara kamu hakları denir.
- Kamu hakları; kişinin hakları, sosyal ve ekonomik haklar ve siyasi haklardır.

b)Özel Haklar:

- Genellikle kişilerin birbirleri ile olan ilişkilerinden doğan ve daha çok özel hukuk alanını ilgilendiren haklara özel haklar denir.

Özel Haklar;

→Nitelikleri Bakımından,
→Konuları Bakımından,
→Devredilmeleri Bakımından
→Hukuki Etkileri Bakımından
olmak üzere 4'e ayrılır.

I)Nitelikleri Bakımından Özel Haklar

- **Mutlak Haklar:**Sahibine maddi olan ve maddi olmayan mallar ile kişiler üzerinde geniş yetkiler veren ve herkese karşı ileri sürülebilen haklara mutlak haklar denir.

Örnek: Mülkiyet hakkı, telif hakkı, ayni haklar, intifa hakkı, velayet ve vesayet hakkı.

Konu örneği: Fenerbahçeli olduğunuzu herkese karşı ileri sürebiliyorsanız yani kimseden saklamıyorsanız bu mutlak haktır :)

- **Nispi Haklar:** Sadece belirli kişilere karşı ileri sürülebilen haklardır.

Konu örneği: Alacak Hakkı. Yani; Sergen'in Sait Hoca'ya 1.000 lira borcu vardır ve ayın 1'inde ödemesi gerekmektedir. Ayın 1'inde bu parayı sergen ödemediği takdirde Sait Hoca bu parayı sadece Sergen'den isteyebilir. Sergen'in akrabalarından veya arkadaşlarından isteyemez.

II. Konuları Bakımından Özel Haklar:

Mal Varlığı Hakları: Kişinin para ile ölçülebilen haklarıdır.

Örnek: Alacak Hakkı,Mülkiyet hakkı,Telif hakkı

Kişilik Hakları: Kişilerin manevi menfaatlerini koruyan haklardır.Kişi bu haklarından vazgeçemez.Ölüme sona erer.

Örnek: Kişinin vücut tamlığı,onur ve haysiyeti vb.

III.Kullanılmaları Bakımından:

Devredilebilen Haklar: Başkalarına devredilebileceği gibi miras yoluyla da geçerler.

Örnek: Alacak Hakkı. Hasan'ın Sait Hoca'ya 5.000 lira borcu vardır,Sait Hoca'nın da Mustafa'ya 5.000 lira borcu vardır.Sait hoca Sergen'den alacağından vazgeçip direkt Mustafa'ya ödemesini isteyebilir.Bu durumda Sait Hoca,Alacağını Sergen'e devretmiştir.

Devredilemeyen Haklar: Kural olarak kişiye sıkı sıkı bağlı olan haklardır. Miras yoluyla da olsa başkasına devredilemez. Örneğin; Nafaka Hakkı,Sükna (Oturma) Hakkı,Boşanma Davası Hakkı,

IV.Hukuki Etkileri Bakımından

Hukuki Etkileri Bakımından haklar; Yenilik Doğurucu Haklar ve Alelade Haklar olmak üzere ikiye ayrılır.

a)Yenilik Doğuran Haklar: Sahibine tek taraflı irade açıklaması ile yeni bir hukuki durum ortaya çıkarma veya var olan hukuki durumu değiştirme ya da sona erdirme yetkisi veren haklardır.Üçe Ayrılır;

-Kurucu Yenilik Doğuran Haklar: Sahibi tarafından kullanılmakla yeni bir hukuki ilişkinin doğmasına yol açan haklardır.

Örnek: Sedat ile Musa'nın ortaklaşa Şanlıurfa'da bir gece Kulübü açması :)

-Değiştirici Yenilik Doğuran Haklar: Var olan hukuki bir durumun tek taraflı irade açıklaması ile değiştirilmesini sağlayan haklardır.
Örnek: Sedat ile Musa'nın açtığı bu gece Kulübü maalesef Urfa'da rağbet görmemiştir.Sonunda Sedat ile Musa karar verip Gece Kulübü'nü,Urfa Sıra gecesi mekanına çevirmişlerdir.
-Bozucu Yenilik Doğuran Haklar: Sahibinin kullanmasıyla mevcut bir hukuki durumu ortadan kaldıran haklardır.
Örnek: Açılan bu Sıra Gecesi mekanı da maalesef işe yaramamıştır ve sonunda Sedat ile Musa karar verip dükkanı kapatmış ve sözleşmeyi bozmuşlardır
Konu örneği: Bir sözleşmenin imzalanması Kurucu yenilik doğuran haktır,Bu iş sözleşmesindeki çalışma saatlerinin yeniden düzenlenmesi Değiştirici Yenilik doğuran haktır.Bu iş sözleşmesinin feshedilmesi Bozucu Yenilik doğuran haktır.
b)Alelade Haklar: Kullanılmalarıyla yeni bir hukuku durum meydana getirmeyen haklardır.

Hakkın Kazanılması

- Hakkın kazanılmasında iyi niyet kuralı geçerlidir.(Subjektif iyi niyet)
- Hakkın kullanılmasında ise dürüstlük kuralı geçerlidir.(Objektif iyi niyet)
- Bir hakkın kişiye bağlanması üç sebeple olabilmektedir. Bunlar; Hukuki olay,Hukuki Fiil ve Hukuki İşlem'dir.

Hukuki Olay	Kişinin iradesi ile gerçekleşip gerçekleşmediğine bakılmaksızın kendisine hukuki sonuç bağlanmış olaylardır. Örnek: Doğum ve Ölüm.
Hukuki Fiil	Kişinin iradesi ile gerçekleşen ve kendisine hukuki sonuç bağladığı insan davranışıdır. Örnek: Kişinin ormanda bir ağaçtan sandık yapması.
Hukuki İşlem	Bir kişinin veya aynı amaca yönelik olan birden fazla kişinin irade beyanında bulunarak hukuki bir sonuç yaratmasıdır. Örnek: Araba satım sözleşmesi.

Hakların Kazanılış Biçimleri:
Hakların Kazanılış Biçimleri ise; Devren ve Aslen kazanma ile olur.

Aslen Kazanma	Bir kişinin herhangi bir hakka,kimsede devralmadan sahip olması ise Aslen kazanmadır. Örnek: Bir yazarın yazdığı kitap üzerindeki hakkı. Bir nehirde avlanan Balık üzerindeki hak. Sıfırdan bir ev yapmak.
Devren Kazanma	Bir kişinin herhangi bir hakkı,başkasından devralmak yoluyla kazanmasına devren kazanma denir. Örnek: Bir müteahhitten ev alma,Mağazadan Telefon alma,Oto galeriden araç alma vb.

Hakkın Korunması
Hakkın korunması "Devlet Tarafından Korunması" ve "Kişinin hakkını bizzat kendisinin koruması" şeklinde ikiye ayrılır.
I)Devlet Tarafından Korunması
a)Talep Hakkı: Hakkın devlet eliyle korunabilmesi için hak sahibi öncelikle hakkını ihlal eden kişiyi hakkında uyması için uyarmalıdır. Buna talep hakkı denir.
b)Dava Hakkı: Hakkı ihlal eden kişi hak sahibinin uyarısına rağmen hak ihlalinde ısrar ederse bu durumda hak sahibi dava açabilir.

II.Kişinin Hakkını bizzat kendisinin koruması

Meşru Müdafaa(Haklı Savunma):	✓ Bir kimsenin gerek kedisinin gerekse başkasının şahıs veya mal varlığına karşı yapılan haksız ve devam etmekte olan bir saldırıyı defetmek için gerçekleştirdiği zorunlu ve orantılı karşı saldırıya denir. ✓ Meşru müdafaa orantılı saldırıdır. ✓ Meşru müdafaa üçüncü kişiyi korumaya yönelik de olabilir. **Konu örneği:** 15 yıldır Sait Hoca'yı arayan kan davalısı sonunda onu dershane çıkışında yakalamıştır ve elini beline attığı gibi Sait hoca ondan önce davranmış ve onu vurmuştur.
Zaruret Hali(Zorda Kalma,İztırar Hali)	Bir kimsenin gerek kendisinin,gerek başkasının kişiliğini ya da malını bir tehlikeden korumak için bu tehlike ile ilgili olmayan bir başka kişinin malına zarar vermesidir. **Konu örneği:** Ormanda yabani hayvandan kaçan kişinin tanımadığı birisine ait bir kulübenin kapısını kırarak kulübeye sığınması buna örnektir.
Kuvvet Kullanma	Bir hakkı elde etmek veya onu saldırılara karşı korumak için hak sahibinin güç kullanmasına denir. **Konu örneği** : Mal sahibi evden ayrılmak üzere olan ve kira bedelini ödemeyen kiracının malına el koyabilir.

DEVLET

Belirli bir toprak parçası üzerinde yaşayan,belli bir otoriteye bağlı olan insan topluluklarının örgütlenmiş biçimine devlet denir.

Devletin Unsurları;

→Millet,

→Toprak,

→Egemenlik(İktidar)

YAPISINA GÖRE

1)Tek Yapılı Devletler

a)Üniter Devlet

- Devletin birliği ve bütünlüğüne gönderimler içerir.Bu açıdan üniter devlette ülkenin tümünde tek bir devlet ve dolayısıyla tek bir hukuki rejim egemendir.

Örnek: Fransa,Türkiye,Yunanistan

b) Bölgeli Devlet

- Tekçi devlet yapısında olan ancak farklı bölgelerden oluşan,ülkenin bölünmez bütünlüğünü korumakla birlikte,ulusların özelliklerini de tanıyan devlet şeklidir.

Örnek: İspanya

2)Birleşik(Karma) Devlet

a)Federal Devlet

- Yasama,Yürütme ve yargı fonksiyonları açısından kendi içerisinde belli bir özerkliğe sahip olan,ancak ortak bir anayasa altında birleşerek tek bir devlete tabi olan devletlerin oluşturduğu birlik,federal devlet olarak tanımlanabilir.
- ülkesine,anayasasına sahip iken diğer devletlerle olan ilişkilerin düzenlenmesinde yetki federal devlete aittir

Örnek: Abd,Rusya,Kanada,Avusturya

b)Konfederal Devlet

- Birden çok devletin sınırlı,ortak ve belirli bir amacı gerçekleştirmek için bir araya geldikleri devlet modelidir.Bu ortak amaç genel itibariyle bir konu üzerinde olur
- Konfederal devlette kanunlar oy birliği ile alınır. Örnek: Avrupa Birliği

HÜKÜMET KAVRAMI VE HÜKÜMET SİSTEMLERİ

- Hükümet,bir devletin yönetimi ve yönetimden sorumlu gruptur. Hükümet,politik bir aygıt içindeki görevliler tarafından politika ve kararların uygulanması sürecidir.

HÜKÜMET SİSTEMLERİ

A)KUVVETLERLER BİRLİĞİ

Yasama,Yürütme ve Yargı tek organda birleşir.

1.Meclis Hükümeti Sistemi

- Türkiye Cumhuriyeti anayasa tarihinde "1921 Anayasası" ile uygulanmaya başlamıştır.
- Kuvvetler yasamada yani mecliste toplanmıştır.
- Meclisin üstünlüğü ilkesine dayanır.
- Yasama ve yürütme yetkileri mecliste toplanır.
- Yürütme ayrı bir erk sayılmaz.
- Yürütme üyeleri,meclis tarafından belirlenir.
- Yürütme,yasamayı dağıtmaz ancak yasama,yürütmeyi dağıtabilir.
- Meclisi feshetme yetkisi meclisin kendine aittir.
- Meclis yürütme organını denetler.
- Her bakan meclise karşı sadece kendi etkinliklerinden sorumludur.

2.Mutlak Monarşi

- Yasama ve yürütme yetkilerinin yürütmede birleşmesi söz konusudur.
- Hükümdarın başa geçmesi mutlaka bir kural ile olur.

3.Diktatörlük

- Yasama ve yürütme yetkisi bir kişide toplanır.
- Kişinin başa geçmesinde bir kural yoktur.

B)KUVVETLER AYRILIĞI

1.Başkanlık Sistemi

- Devlet başkanını halk seçer.
- Devlet başkanı yürütme gücünü tek başına elinde bulundurur.
- Kuvvetler birbirinden sert bir biçimde ayrılmıştır.
- Yasama ve yürütme organları ayrı ayrı seçilir.
- Yürütme tek başlıdır.Yani Başkan'dır.
- Kural olarak yasama ve yürütme organları birbirlerine müdahale edemez.
- Yürütme organında görev alan biri yasama organında yer alamaz.
- Örnek: ABD,Arjantin,Şili,Peru.Brezilya.

2.Yarı Başkanlık Sistemi

- Başkanlık sistemi ile parlamenter sistemin karışımıdır.
- Kuvvetler birbirlerinden yumuşak bir biçimde ayrılmıştır.
- Yürütme organı iki başlıdır(Devlet Başkanı ve Bakanlar Kurulu)
- Devlet başkanını halk seçer.
- Bakanlar kurulu mecliste karşı sorumludur.
- Örnek: Fransa

3.Parlamenter Sistem

- Kuvvetler birbirinden yumuşak bir biçimde ayrılmıştır.
- Yürütme iki başlıdır. Cumhurbaşkanı ve Bakanlar kurulu.
- Cumhurbaşkanı, yasama organına karşı sorumsuz ve tarafsız kişidir.
- Cumhurbaşkanını meclis seçer.
- Aynı kişi hem yasamada hem yürütmede yer alabilir.
- Yasama , yürütme organını denetleyebilir ve onun hukuksal varlığına son verebilir.
- Örnek: Belçika,Yunanistan,Hollanda,İspanya

TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLETİ'NİN TEMEL NİTELİKLERİ

1)İnsan Haklarına Saygılı Devlet:

- 1961 Anayasası İnsan Haklarına Dayalı devlet anlayışını benimserken,1982 Anayasası "İnsan Haklarına Saygılı Devlet" anlayışını benimsemiştir.

2)Atatürk Milliyetçiliğine Bağlı Devlet:

- 1961 Anayasasında Milli Devlet şeklinde,1982 Anayasasında ise "Atatürk Milliyetçiliğine Bağlı Devlet" şeklinde ifade edilmiştir.
- Atatürk milliyetçiliği ırk,dil veya din gibi benzerlikleri temel almaz.

3)Demokratik Devlet:

- Eşit Oy: Fark gözetilmeksizin herkesin 1 oy hakkına sahip olmasıdır.
- Gizli Oy: Seçmenler iradelerini baskıdan uzak olarak oylarını yansıtabilmelidir.
- Genel Oy: Irk,Cinsiyet,Din,Fil farkı gözetilmeksizin tüm vatandaşların oy kullanabilmesidir.
- Tek dereceli seçim:1946'dan beri uygulanan tek dereceli seçimler, seçmenlerin temsilerini doğrudan aracısız seçmesi esasına dayanır.
- Açık sayım ve döküm: Seçim neticelerinde hile yapılmasını engellemek amacıyla oyların herkesin gözü önünde sayılmasıdır.
- Çoğulculuk ilkesi: Seçimlere birden çok parti ve adayın katılmasıdır.

4)Laik Devlet:

- Laiklik,din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması, devlet ve toplum düzeninin din kurallarına dayalı olmamasıdır.

Laik Devletin unsurları;

- Devletin resmi bir dininin bulunmaması,
- Din ve mezhep ayrımı yapılmaması,
- Din hizmetlerinin bir kamu hizmeti olarak görülmesi,

5)Sosyal Devlet

- Sosyal barış ve sosyal adaleti sağlamak için devletin, sosyal ve ekonomik hayata aktif müdahalesinin gerekli olduğunu savunan devlet anlayışıdır.

Sosyal devletin amaçları şunlardır;

- Ulusal geliri artırmak ve bunun adaletli dağılımını sağlamak,
- İşsizliğin önüne geçmek,
- Fırsat eşitliği sağlamak,
- Vergi adaleti,
- Kamulaştırma ve devletleştirme,
- Planlama.

6)Hukuk Devleti

- Hukuk Devleti ilkesi, Anayasal sistemimize 1961 Anayasası ile girmiş ve 1982 Anayasasında Cumhuriyetin nitelikleri arasında gösterilmiştir.

Hukuk devletinde olması gereken özellikler şunlardır;

- Yasama işlemlerinin yargısal denetime tabi olması,
- Yürütme işlemlerinin yargısal denetime tabi olması,
- Yargı bağımsızlığının sağlanması,
- Yasaların genel olması,
- Yasaların Anayasaya aykırı olmaması,
- Kuvvetler ayrılığının benimsenmesi,
- Kanuni hakim güvencesi

DEMOKRASİ TÜRLERİ:

A)Doğrudan Demokrasi:

- Halkın tamamının, alınan kararlara katılması demektir.
- Eski Yunan devletlerinde uygulanmıştır.

B)Yarı Doğrudan Demokrasi:

- Seçimle iş başına gelmiş meclis ve yöneticiler varsa da bazı kararlar seçmenlerin doğrudan katılımıyla alınır.
- Yarı doğrudan demokrasinin araçları: Referandum, Halk girişimi, Halk Vetosu, Temsilcilerin Azli

C)Temsili Demokrasi:

- Halkın Seçtiği temsilcilerin, halk adına karar alması demektir.

NOT: Türkiye Cumhuriyeti, Yarı doğrudan demokrasi ve temsili demokrasi sistemi ile yönetilir.

KURULMUŞ İKTİDAR-KURUCU İKTİDAR

1)Kurulmuş iktidar: Anayasayı değiştirme gücü olmayan, yalnızca anayasaya göre devleti yöneten siyasal iktidardır.

2)Kurucu İktidar: Anayasayı değiştirme veya yeniden yapma gücüne sahip siyasal iktidardır..İkiye ayrılır;

a)Asli Kurucu İktidar: Anayasayı yeniden yapma gücüne sahip siyasal iktidardır.

b)Tali Kurucu İktidar: Anayasayı yeniden yapma gücü olmayan yalnızca var olan anayasanın kurallarına göre anayasayı değiştirme gücüne sahip olan iktidardır.

ANAYASA TÜRLERİ

1)Yumuşak Anayasa

- Kabul edilmesi veya değiştirilmesi yasalarla aynı prosedüre tabi anayasadır.
- 1921 Anayasası, tek yumuşak anayasadır.

2)Çerçeve Anayasa

- Genel ilkelerin düzenlendiği, bu ilkelerin uygulanma yöntemlerinin yasalara bırakıldığı anayasalardır.

3)Kazuistik(Ayrıntılı) Anayasa

- Her durumun kuralla çözülmesine dayalı ayrıntıcı anayasadır.
- 1924,1961,1982 Anayasaları Kazuistik Anayasalardır.

4)Sert Anayasa

- Değiştirilmesi normal kanunların değiştirilmesine oranla zor şartlara bağlanan ve değiştirilmeyecek hükümler içeren anayasadır.
- 1924,1961,1982 Anayasaları sert Anayasalardır.

TÜRK TARİHİ ANAYASAL GELİŞMELERİ

1808 SENED-İ İTTİFAK

- Osmanlı İmparatorluğundaki anayasal gelişmenin ilk adımıdır.
- II.Mahmut döneminde merkezi hükümetim temsilcileri ile ayan temsilcileri arasında kabul edilip, imzalanmıştır.
- Padişahın yetkileri ilk defa sınırlandırılmıştır.

1839 TANZİMAT FERMANI

- Padişah Abdülmecid döneminde ilan edilmiş.Hazırlanmasında ise Mustafa Reşit Paşa etkili olmuştur.
- Gülhane parkında okunduğu için diğer ismi Gülhane-i Hattı Hümayun olmuştur.
- Dış ülkelerin baskısı olmamıştır.
- Osmanlı Devleti Mısır sorununda etkili olmak için bu fermanı ilan etmiştir.
- Padişah Abdülmecid ilk kez hukukun üstünlüğünü kabul etmiş ve yetkilerini kendi fermanı ile sınırlandırmıştır.

1856 ISLAHAT FERMANI

- Padişah Abdülmecid döneminde ilan edilmiştir.Hazırlayan kişi: Ali Paşa
- İlanında etkili olan dış gelişme: Kırım savaşıdır.
- Tanzimat Fermanında düzenlenen konular tekrarlanmış ve din farkı gözetilmeksizin bütün devlet uyruklarının eşit işlem görmesi ilkesi getirilmiştir.
- Gayrimüslimlere küçük düşürücü sözler söylenmesi yasaklanmıştır.

1876 KANUN-İ ESASİ

- II.Abdülhamit döneminde yürürlüğe girmiştir.
- Türk Tarihinin ilk Anayasasıdır.
- Yürütme yetkisi padişahtadır.
- Bakanlar kurulunun başkanını ve bakanlarını padişah seçer.
- Padişahın mutlak veto,sürgün,sansür,meclisi feshetme yetkisi vardır.
- Yasama görevi Ayan Meclisi ve Mebusan meclisinden oluşan çift yapılı Meclisi Umumi'ye verilmiştir.
- Osmanlı Devleti'nin resmi dini İslam'dır.
- Başkent İstanbul'dur.
- Resmi dil olarak Türkçe kabul edilmiştir.

1909 Değişiklikleri;

✓ Padişahın yetkileri daraltılmış,Meclis-i Mebusanın yetkileri artırılmıştır.
✓ Bakanlar meclise karşı sorumlu olmuştur.
✓ Kanun teklif etmek için padişah izni şartı kaldırılmıştır.
✓ Padişahın mutlak veto yetkisi geciktirici ve zorlaştırıcı veto yetkisine çevrilmiştir.
✓ Basına sansür yasaklanmıştır.
✓ Padişahın sürgün yetkisi kaldırılmıştır.
✓ Padişahın,meclisi feshetme yetkisi sınırlandırılmıştır.

1921 ANAYASASI(TEŞKİLATI-I ESASİYE)

- Türk Devleti'nin ilk anayasasıdır.
- Kanun-i esasi'yi yürürlükten kaldırmamıştır.
- "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir" diyerek mili egemenlik ilkesi ilk kez kabul edilmiştir.
- Yumuşak nitelikli ilk ve tek anayasadır.
- Çerçeve nitelikli ilk ve tek anayasadır.
- Toplam 23 maddeden oluşur.
- Meclis hükümeti sistemi ve meclisin üstünlüğü benimsenmiştir.
- Kuvvetler birliği ilkesi kabul edilmiştir.
- Seçimlerin 2 yılda bir yapılması karara bağlanmıştır.
- Seçmen yaşı 18 olarak kabul edilmiştir.
- Çift dereceli seçim sistemi benimsenmiştir.
- Temel hak ve hürriyetlerden söz etmez.

1923 değişikliği;

✓ "Türkiye Devleti'nin hükümet şekli Cumhuriyet'tir." maddesi anayasaya girmiştir.
✓ "Devletin dini İslam'dır" ibaresi anayasaya eklenmiştir.
✓ "Devletin dili Türkçe'dir." ibaresi anayasaya eklenmiştir.
✓ Devletin başkanı Cumhurbaşkanıdır.

1924 ANAYASASI

- İlk Sert ve Kazuistik anayasadır.
- Çoğunlukçu demokrasi anlayışı benimsenmiştir.
- Çoğunlukçu: İktidar dışındaki grupların siyasi alana katılamadığı ve çoğunluğun söyleminin egemen olduğu sistemdir.
- Çoğulculuk: Katılımcı demokrasi anlayışı gereğince, iktidar dışında bulunan grupların siyasal alana katılma hakkının bulunduğu ve iktidarın yetkilerinin sınırlandırıldığı sistemdir.
- Seçimler 4 yılda bir yapılır.
- Değiştirilmeyecek maddeler ilk kez 1924 Anayasası ile anayasa tarihimize girmiştir.
- Yürürlüğe girmesiyle Kanun-i Esasi ve 1921 Anayasası yürürlükten kalkmıştır.
- Başkentin Ankara olduğu hükme bağlanmıştır.
- 1928 Değişikliği ile; "Devlet'in dini İslam'dır" ibaresi anayasadan çıkarıldı.
- 1934'te kadınlar, genel seçimlerde seçme ve seçilme hakkını almışlardır.

- 1937'de laiklik dahil altı ilke anayasaya eklenmiştir.
- 1946'da de tek dereceli seçim sistemi benimsenmiştir.
- 1950 yılında ise gizli oy, açık sayım ve döküm esasına dayalı seçimlere geçilmiştir.

1961 ANAYASASI

- Milli Birlik Komitesinin girişimiyle Temsilciler Meclisi(Sivil Kanat) ile Milli Birlik Komitesinin(Askeri Kanat) oluşturduğu Kurucu meclis tarafından hazırlanmıştır.
- Hazırlanan anayasa halkoyuna sunulmuş ve % 61 oy oranıyla kabul edilmiştir.
- Çift meclisli anayasadır(Türk anayasa tarihinde çift meclisli Anayasalar; Kanun-i Esasi ve 1961 Anayasası'dır.)
- Güçler ayrılığı ilkesi benimsenmiştir.
- Temel hak ve özgürlüklerin en ayrıntılı biçimde düzenlendiği anayasadır.
- Herkese önceden izin almadan dernek kurma Hakkı, işçilere ve kamu çalışanlarına sendika kurma hakkı tanınmıştır.
- Çoğulculuk ilkesi benimsenmiştir.
- İlk kez siyasi partilerle ilgili hükümler getirilmiştir.
- Sosyal devlet ilkesi ilk kez bu anayasada yer almıştır.
- Milliyetçilik ilkesi "Milli Devlet" ismiyle anayasada yer almıştır.
- "İnsan haklarına dayalı" ifadesi kullanılmıştır.
- Anayasa mahkemesi kurulmuştur.
- Yüksek Hakimler Kurulu kurulmuştur.
- TRT ve üniversitelere özerklik verilmiştir.
- Diyanet İşleri başkanlığı ilk kez anayasada yer almıştır.
- Milli Güvenlik Kurulu ilk kez anayasada yer almıştır.
- Anayasaya ilk kez başlangıç metni konuldu.

1971-73 Değişiklikleri ile;

- ✓ Bakanlar kuruluna KHK çıkarma yetkisi verilerek yürütme güçlendirilmiştir.
- ✓ Üniversitelerin özerkliği azaltılmıştır.
- ✓ TRT'nin özerkliği kaldırılmıştır.
- ✓ Askeri Yüksek idare mahkemesi ile Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurulmuştur.(DGM'ler 2004'te kaldırıldı.)
- ✓ Temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılabilmesi için "Genel sınırlama sebepleri" oluşturuldu.
- ✓ Bakanların TBMM dışından da seçilebileceği ilk kez 1961 Anayasasında yer almıştır.

1982 ANAYASASI

- 12 Eylül 1980 Askeri Müdahalesi sonucu Milli Güvenlik Konseyi tarafından oluşturulmuştur.
- Kazuistik ve sert bir anayasadır.
- Çoğunlukçu demokrasi modelini benimsemiştir.
- Siyasi karar almadaki zorlukları giderici hükümler getirilmiştir.(Rasyonelleştirilmiş parlamenterizm)
- Yürütme organı güçlendirilmiştir.
- Devlet Denetleme Kurulu ilk kez 1982 Anayasasında yer almıştır.

1995 Değişikliği ile;

- ✓ Seçme ve siyasi partilere üye olma yaşı 18'e inmiştir.
- ✓ Sendikaların siyaset yapma yasağı kalkmıştır.
- ✓ Milletvekili sayısı 550'ye çıkarılmıştır.
- ✓ Oy verme işlemi ilk kez 1982 Anayasasıyla yasal bir zorunluluk haline gelmiştir.

İNKILAP KANUNLARI

- Tevhid-i Tedrisat
- Şapka İktisası Hakkında Kanun
- Tekke ve zaviyelerle,Türbelerin seddine ve Türbedarlıklar ile bir takım unvanların Men ve Ilgazına dair Kanun
- Türk Medeni Kanunu'yla kabul edilen evlenme akdinin evlendirme memuru önünde yapılacağına dair medeni nikah esası ile aynı kanunun 110.Maddesi

- Beynelmiel erkamın kabulü hakkında kanun
- Türk Harflerinin kabul ve tatbiki hakkında kanun
- Efendi,Bey,Paşa gibi lakap ve unvanların kaldırıldığına dair kanun
- Bazı Kisvelerin giyilemeyeceğine dair kanun

BAŞLANGIÇ KISMI

- Atatürk İlke ve İnkılaplarına Bağlılık
- Atatürk Medeniyetçiliği
- Atatürk Milliyetçiliği
- Çağdaş Medeniyet Düzeyine Ulaşma Azmi
- Millî Egemenlik
- Anayasanın ve Hukukun Üstünlüğü
- Özgürlükçü Demokrasi
- Doğal Haklar
- Türk Varlığının Devleti ve Milletiyle Bölünmezliği
- Sosyal Adalet ve Eşitlik
- İnsan Onurunun Korunması
- Kişinin Maddi ve Manevi Varlığının Korunması
- Laiklik
- Kuvvetler Ayrılığı

GENEL ESASLAR

Devletin şekli

MADDE 1: Türkiye Devleti bir cumhuriyettir.

Cumhuriyet'in nitelikleri

MADDE 2: Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.

Devletin bütünlüğü, resmî dili, bayrağı, millî marşı ve başkenti

MADDE 3: Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir. Bayrağı, şekli kanunda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır. Millî marşı "İstiklal Marşıdır." Başkenti Ankara'dır.

Değiştirilemeyecek Hükümler

MADDE 4: Anayasa'nın 1. maddesindeki devletin şeklinin cumhuriyet olduğu hakkındaki hüküm ile 2. Maddesindeki cumhuriyetin nitelikleri ve 3. Madde hükümleri değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif edilemez.

TEMEL HAKLAR VE ÖDEVLER

TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERİN SINIRLANDIRILMASI

- Temel hak ve hürriyetler anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak sadece kanunla ve Olağanüstü Hal Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile sınırlandırılabilir.

Bu sınırlamalar;

→Anayasanın sözüne ve özüne

→Demokratik toplum düzeninin gereklerine

→Ölçülülük ilkesine aykırı olamaz

→Temel hak ve hürriyetler özel sebeplerle sınırlanabilir.

NOT: 2001 Anayasa değişikliği ile Genel sınırlama sebepleri kaldırılmıştır.

TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERİN KULLANILMASININ DURDURULMASI

- Savaş, seferberlik, veya olağanüstü hallerde, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlal edilmemek kaydıyla, durumun gerektirdiği ölçüde temek hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilir.

Birinci fıkrada belirlenen durumlarda da savaş hukukuna uygun fiiller sonucu meydana gelen ölümler dışında, sıkıyönetim ve olağanüstü hâl dahi olsa çekirdek haklarımıza dokunulmaz.Bunlar;

- Kişinin yaşama hakkına,
- Maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamaz.
- Kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz.
- Suç ve cezalar geçmişe yürümez.
- Suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz. (Masumiyet Karinesi)

NOT: Olağanüstü Cb Kararnamesi ile Çekirdek haklar hariç Temel hak ve Hürriyetler sınırlanabilir.Olağan CB kararnamesi ile de sadece Ekonomik ve Sosyal haklar sınırlanabilir

TEMEL HAK VE ÖDEVLER

1)KİŞİNİN HAKLARI VE ÖDEVLERİ(NEGATİF STATÜ HAKLARI)

-Kişi Dokunulmazlığı
-Zorla çalıştırma yasağı
-Kişi Hürriyeti ve güvenliği
-Özel hayatın gizliliği
-Konut dokunulmazlığı
-Haberleşme hürriyeti
-Yerleşme ve seyahat hürriyeti
-Din ve vicdan hürriyeti
-Düşünce ve kanaat hürriyeti
-Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti
-Bilim ve Sanat hürriyeti
-Basın hürriyeti
-Süreli ve Süresiz yayın hakkı
-Düzeltme ve cevap hakkı
-Dernek Kurma hürriyeti
-Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı
-Mülkiyet hakkı
-Hak arama hürriyeti
-Kanuni hakım güvencesi
-İspat hakkı

2)SOSYAL VE EKONOMİK HAKLAR VE ÖDEVLER(Pozitif Statü hakları)

-Ailenin korunması ve çocuk hakları
-Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi
-Kıyılardan yararlanma
-Toprak mülkiyeti
-Kamulaştırma
-Tarım, hayvancılık ve üretim alanlarında çalışanların korunması
-Devletleştirme ve özelleştirme
-Çalışma ve sözleşme özgürlüğü
-Çalışma hakkı ve ödevi
-Çalışma şartları ve dinlenme hakkı
-Sendika kurma hakkı
-Toplu iş sözleşmesi ve toplum sözleşme hakkı
-Grev ve lokavt hakkı
-Ücrette adaletin sağlanması
-Sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması
-Konut hakkı
-Gençliğin korunması
-Sporun geliştirilmesi ve tahkim
-Sosyal güvenlik hakkı
-Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler
-Yabancı ülkelerde çalışan Türk vatandaşlarına tanınan haklar
-Tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması
-Sanat ve sanatçının korunması
-Devletin iktisadi ve sosyal ödevlerinin sınırları

3)SİYASİ HAKLAR VE ÖDEVLER(AKTİF STATÜ HAKLARI)

-Türk Vatandaşlığı
-Seçme ve seçilme hakkı
-Siyasi Parti kurma ve siyasi partilere üyelik hakkı
-Kamu hizmetlerine girme hakkı
-Mal Bildirimi
-Vatan hizmeti
-Vergi ödevi
-Dilekçe,bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı

1)KİŞİNİN HAKLARI VE ÖDEVLERİ(NEGATİV STATÜ)

- Devletin müdahale edemediği hak ve ödevlerdir.

a)Kişinin Dokunulmazlığı,Maddi ve Manevi Varlığı

- Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.
- Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz.
- Meşru müdafaa hali,yakalanma ve tutuklama kararının yerine getirilmesi, sıkıyönetim ve olağanüstü hallerde mercinin verdiği emirlerin uygulanması bunların istisnasıdır.

b)Zorla çalıştırma yasağı

- Hiç kimse zorla çalıştırılamaz,angarya yasaktır.
- Ülke ihtiyaçlarının zorunlu kıldığı alanlarda öngörülen vatandaşlık ödevi iteğindeki çalışmalar,zorla çalıştırma sayılmaz.

c)Özel Hayatın Gizliliği

- Usülüne göre verilmiş hakim kararı olmadıkça ve yazılı emir olmadıkça kimsenin üstü,özel kağıtları ve eşyası aranamaz.

d)Yerleşme ve Seyahat Hürriyeti

- Herkes, yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir.
- Vatandaş sınır dışı edilemez ve yurda girme hakkından yoksun bırakılamaz.
- Vatandaşın yurt dışına çıkma hürriyeti ancak suç soruşturması veya kovuşturması sebebiyle hakim kararına bağlı olarak sınırlanabilir.

e)Din ve Vicdan Hürriyeti

- Herkes vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir.

f)Düşünceyi Açıklama ve Yayma Hürriyeti

- Herkes düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla açıklama ve yayma hakkına sahiptir.

Bu hürriyetlerin kısıtlanması;

- Kamu düzeni bozması, Suç'un teşviki gibi nedenlerden dolayı sınırlandırılabilir.

g)Bilim ve Sanat Hürriyeti

- Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, herkese yayma hakkına sahiptir.
- Yayma hakkı anayasanın 1.2. ve 3. madde hükümlerinin değiştirilmesini sağlamak amacıyla kullanılamaz.

f)Dernek Kurma Hürriyeti

- Herkes önceden izin almaksızın dernek kurma, üye olma ve dernekten çıkma hürriyetine sahiptir.
- Dernekler, kanunun öngördüğü hallerde hakim kararıyla kapatılabilir.

I)Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkı

- Herkes, önceden izin almaksızın, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.
- Toplantı ve gösteri yürüyüşü ancak, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesini önlemek amacıyla kanunla sınırlanabilir.

2)SOSYAL VE EKONOMİK HAKLAR VE ÖDEVLER(POZİTİV STATÜ)

- Vatandaşların devletten isteyecekleri hak ve ödevlerdir.

a)Ailenin Korunması ve Çocuk Hakları

- Devlet her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır.

b)Kamulaştırma

- Devlet ve Kamu Tüzel Kişileri, kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla özel mülkiyette bulunan taşınmaz malları kamulaştırır.

c)Özelleştirme

- Mülkiyeti devlete ait olan iktisadi üretim birimlerinin özel sektöre belli usüller dahilinde satılmasıdır.

d)Sendika Kurma Hakkı

- Sendikalar önceden izin almaksızın kurulurlar.
- "Aynı zamanda ve aynı iş kolunda birden fazla sendikaya üye olunamaz." hükmü kaldırılmıştır.

e)Toplu iş sözleşmesi ve Toplu Sözleşme Hakkı

- İşçiler ve işverenler karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptir.
- Toplu sözleşme yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması halinde taraflar, Kamu Görevlileri Hakem Kuruluna başvurabilir.

3)SİYASİ HAKLAR VE ÖDEVLER(AKTİF STATÜ)

a)Türk Vatandaşlığı

- Türk devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür.
- Türk babanın veya Türk ananın çocuğu Türk'tür.
- Vatandaşlık kanun ile kazanılır kanun ile kaybedilir.
- Nüfus kayıtları,Nüfus cüzdanı,Pasaport ve Pasavan Türk vatandaşlığının ispatlanmasında kullanılır.
- Vatandaşlıktan çıkarılma kararını Cumhurbaşkanı verir.

b)Seçme ve Seçilme Hakkı

Oy

Kullanamayanlar

- T.C. Vatandaşı olmayanlar
- 18 Yaşını doldurmayanlar
- Silah altında bulunan Er ve Erbaşlar
- Askeri öğrenciler
- Taksirli suçlardan hüküm giyenler hariç Ceza İnfaz Kurumunda bulunan hükümlüler

Oy Kullanabilenler

- 18 Yaşından büyük olan T.C Vatandaşları
- Subay, Astsubay ve Uzman çavuşlar
- Taksirli suçlardan hüküm giyenler ve tutuklular
- Yurt dışında bulunan T.C. vatandaşları

c)Siyasi Parti Kurma

Siyasi Partiler

- 18 Yaşını doldurmuş olanlar parti üyesi olabilir
- Önceden izin almadan kurulurlar
- 30 T.C. Vatandaşı tarafından kurulur.
- Siyasi partiler, ticari faaliyetlere girişemezler.
- Mali denetimleri Anayasa Mahkemesi tarafından yapılır.(Sayıştay'dan yardım alır.)
- Ülkemizde seçimlerde Nispi Temsil Sistemi uygulanmaktadır.
- Ülkemizde barajlı D'Hondt usulü benimsenmiştir.
- Siyasi partilerin kapatılması, Yargıtay Cumhuriyet başsavcısının açacağı dava ile olur.Ve kapatma işlemini Anayasa Mahkemesi yapar.
- Temelli kapatılan bir parti başka bir isim altında kurulamaz.
- Seçimlerde geçerli olan oyların en az %3'ünü alan partiler devletten mali yardım alabilirler.
- Son seçimlerde % 10 ve üstü oy alan partiler TBMM'de vekil bulundurabilir.

Siyasi Partiye Üye Olamayanlar

- Hakimler ve Savcılar
- Yüksek Yargı organları mensubu(Sayıştay dahil)
- Memur statüsündeki görevliler
- Silahlı kuvvet mensupları
- Yükseköğretim öncesi öğrenciler

d)Mal Bildirimi

- Kamu hizmetine girenler 5 yılda bir mal bildirimi yapmak zorundadır.

e) Kamu Başdenetçisine Başvurma Hakkı

- Kamu baş denetçisi 2010 ile gelmiştir. Kamu Başdenetçisi TBMM genel kurulunca seçilir.

NOT: Siyasi haklardan sadece T.C. vatandaşları yararlanır ama dilekçe hakkı ve vergi ödevinden Türkiye'de yaşayan Yabancılar da yararlanır.

YASAMA

- 1982 Anayasasına göre yasama yetkisi Türk milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindedir.
- TBMM Genel oyla seçilen 600 milletvekilinden oluşur.

YASAMA YETKİSİNİN ÖZELLİKLERİ

1)Yasamanın Genelliği: Tbmm'nin anayasaya aykırı olmamak kaydıyla her konuda ayrıntılı düzenleme ve kanun yapabilmesidir.

2)Yasamanın Asliliği(İlkelliği): Tbmm'nin ele aldığı konuyu araya başka bir işlem ya da organ girmeden düzenlenmesidir.

3)Yasamanın Devredilmezliği: Yasama yetkisi Türk milleti adına TBMM'ye aittir. Bu yetki başka bir kuruma devredilemez.

4)Yasamanın Sürekliliği: Tbmm'nin sahip olduğu yasama yetkisinin kesintiye uğramamasıdır. TBMM seçimleri **5 yılda** bir yapılır. Meclis 1 Ekim'de açılır ama 3 aylık dışında TBMM'nin alt komisyonları her zaman çalışır.

PARLAMENTO KARARLARI

Parlamento kararları TBMM'nin kendisinin yanı sıra yürütme ve yargı organlarıyla ilgili aldığı kanun dışındaki kararlardır. TBMM'nin iç yapısını ve çalışma düzenine ilişkin aldığı kararlardır.Halk'a sorulmaz. Kişilerle alakalıdır ve sürelidir.

- TBMM İçtüzüğü
- Milletvekilliğinin düşürülmesi
- Yasama dokunulmazlığının kaldırılması
- TBMM ve Cumhurbaşkanı seçimlerinin yenilenmesi kararı
- Meclisin tatile girme kararı
- TBMM Başkanını seçim kararı
- Anayasa Mahkemesine üye seçmek
- Kamu Başdenetçisini seçmek
- RTÜK üyelerinin seçilmesi
- Savaş ilanı kararı
- Seçimlerin yenilenmesi kararının alınması
- Güven oylaması
- Kural olarak parlamento kararları anayasal denetime tabi değildir. Bu kuralın 3 istisnası vardır ve Anayasa Mahkemesini tarafından denetlenir. Bu üç istisna şunlardır;
  →TBMM iç tüzüğü
  →Milletvekili dokunulmazlığının kaldırılması
  →Milletvekili sıfatının düşürülmesi kararı

TBMM'NİN SEÇİM DÖNEMİ

- TBMM ve Cumhurbaşkanlığı Seçimleri 5 Yılda bir yapılır aynı gün yapılır.
- Süresi biten milletvekili tekrar seçilebilir.
- TBMM, bu süre dolmadan seçimlerin yenilenmesine karar verebilir. Bu karar Meclis üye tam sayısının 3/5'ü (360) ile olur.Bu durumda TBMM genel seçimi ile Cumhurbaşkanı seçimi birlikte yapılır.
- Cumhurbaşkanı da herhangi bir neden belirtmeksizin seçimleri yenileyebilir. Bu durumda Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır.
- TBMM veya Cumhurbaşkanı tarafından seçimlerin yenilenmesi halinde,60 gün sonraki ilk Pazar günü seçim yapılır.

TBMM SEÇİMLERİNİN GERİYE BIRAKILMASI(ERTELENMESİ)

- Savaş sebebiyle yeni seçimlerin yapılmasına imkan görülmezse TBMM, seçimleri 1 Yıl erteleyebilir.
- Geriye bırakılma sebebi ortadan kalkmamışsa usül aynı devam eder.

ARA SEÇİM

- İki milletvekili genel seçimi arasında TBMM üyelerinde boşalma olması halinde seçim yapılır.
- Her seçim döneminde 1 defa yapılır.
- Genel seçimden 30 ay geçmedikçe ve genel seçimlere 1 yıl kala ara seçim yapılamaz.
- Boşalan üyeliklerin sayısı, üye tam sayısının % 5'ini bulmuşsa ara seçimler 3 ayda yapılır.
- Bir ilin TBMM'de üyesinin kalmaması halinde her halükarda 90 gün sonra seçim yapılır.

TBMM'NİN TOPLANMA VE TATİL

- TBMM, Ekim 1'de toplanır.
- TBMM bir yasama yılında en çok 3 ay tatil yapar.
- Ara verme 15 günü geçmez.
- TBMM tatildeyken veya ara verirken Cumhurbaşkanı ve TBMM Başkanı doğrudan toplantıya çağırır. Yine üye tam sayısının 1/5(120) istemi üzerine TBMM Başkanı dolaylı toplantıya çağırabilir.

TBMM'NİN TOPLANTI VE KARAR YETER SAYISI

Toplantı yeter sayısı: TBMM üye tam sayısının 1/3'ü(200) ile toplanır.

Karar yeter sayısı: Toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar alınır. Ancak bu karar yeter sayısı üye tam sayısının 1/4' ünün bir fazlasından(151) az olamaz.

MİLLETVEKİLİ SEÇİLME YETERLİLİĞİ

- Türk vatandaşlığı. Çifte vatandaşlık milletvekili seçilme yeterliliğine engel değildir.
- 18 Yaşını doldurmuş olmak.
- En az ilkokul mezunu olmak.
- Askerlik ile ilişiği bulunmamak.
- Kısıtlı olmamak.
- Kamu hizmetlerinden yasaklı olmamak.
- Taksirli suçlar hariç toplam bir yıl veya daha fazla süre ile hapis cezası almamış olmak.
- Zimmet,İhtilas,irtikap,rüşvet,hırsızlık,dolandırıcılık,sahtecilik,inancı kötüye kullanmak,iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla, kaçakçılık(affa uğramış olsalar dahi seçilemezler.)

MİLLETVEKİLİ ADAYI OLMAK İÇİN GÖREVLERİNDEN ÇEKİLMESİ GEREKENLER

- Hakim ve Savcılar
- Yüksek Yargı Organı Mensupları
- Silahlı Kuvvet Mensupları
- Üniversite Öğretim Üyeleri
- YÖK Üyeleri
- Kamu Görevlileri

NOT: Hakim ve Savcılar, Yüksek Yargı Organı mensupları ve Silahlı Kuvvet Mensupları Milletvekili adayı olmak için görevlerinden çekildikten sonra görevlerine geri dönemezler.

ÖDENEK VE YOLLUKLAR

- Vekillerin ödenek ve yollukları kanun ile düzenlenir.
- Ödeneğin aylık tutarı en yüksek Devlet memurunun almakta olduğu miktarı aşamaz
- Yolluk miktarı da ödenek miktarının yarısını aşamaz.3 aylık ödenekler önceden alınabilir.
- Vekillerin ödenek ve yollukları en yüksek devlet memurunun maaşının yarısını aşamaz.

YASAMA SORUMSUZLUĞU

- Milletvekillerinin meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden,ileri sürdükleri düşüncelerinden sorumlu tutulamamalarıdır.
- Yasama sorumsuzluğu milletvekilliği sona erse dahi sorumsuzluğu devam eder.
- Mutlak ve Süreklidir.
- Meclis tarafından kaldırılamaz.

YASAMA DOKUNULMAZLIĞU

- Seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen bir millevekilinin,meclis kararı olmadıkça; tutulamaması,sorgulanamaması,tutuklanamaması,yargılanamamasına yöneliktir.
- Yasama dokunulmazlığı milletvekilliği sona erdiği anda ortadan kalkar.
- Nispi ve Geçicidir.
- Meclis tarafından kaldırılabilir.

MİLLETVEKİLLİĞİN DÜŞTÜĞÜ HALLER

1)TBMM KARARI İLE

→İstifa
→Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak 1 ay içinde toplam 5 birleşim katılmaması
→Milletvekili ile bağdaşmayan bir görev veya hizmeti sürdürmek. Örnek: Ticari faaliyet.

2)DOĞRUDAN

→Ölüm
→Gaiplik
→Kesin Hüküm giyme
→Kısıtlanma hali
→Bakan Seçilme
→Milletvekilinin Cumhurbaşkanı Seçilmesi
→Vatandaşlıktan çıkarılma

NOT:TBMM kararı ile milletvekilliği düşürülen milletvekili 7 gün içinde Anayasa Mahkemesinde iptal davası açabilir. Anayasa Mahkemesi de 15 gün içinde karara bağlar.

MİLLETVEKİLLİĞİNİN DÜŞMEDİĞİ HALLER

→Dokunulmazlığın kaldırılması
→TBMM başkanı olması
→Partisinden istifa etmesi

TBMM'NİN GÖREVLERİ

- Kanun koymak,değiştirmek ve kaldırmak.
- Cumhurbaşkanının, Cumhurbaşkanı yardımcılarının ve bakanların Yüce Divanda yargılanmasına karar vermek.
- Bütçe ve kesin hesap kanun tekliflerini görüşüp,kabul etmek.
- TBMM ve Cumhurbaşkanı seçimlerinin yenilenmesine karar vermek
- Hakimler ve Savcılar Kuruluna 7 üye seçmek
- TBMM Başkanını seçmek
- Anayasa mahkemesine 3 üye seçmek
- Sayıştay başkanını ve yardımcılarını seçmek
- RTÜK Üyelerini seçmek.
- Kamu Başdenetçisini seçmek.
- Milletlerarası antlaşmaların onaylanmasına uygun bulmak
- Para basılmasına karar vermek
- Genel ve özel af ilanına karar vermek (TBMM üye tam sayısının 3/5'i ile)(Orman suçları affedilmez.)
- Türk silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına izin vermek
- Yabancı ülkelere asker göndermek
- Yabancı ülkelerden gelen askerlerin Türkiye'de kalmasına izin vermek
- Olağanüstü hal kararlarını onaylamak ve süresini uzatmak
- Seçim kanunlarını hazırlamak
- Savaşa ve barışa karar vermek

MİLLETLERARASI ANTLAŞMALARI ONAYLAMAYA UYGUN BULMA

- TBMM, Milletlerarası antlaşmayı onaylamaya uygun bulur.
- Cumhurbaşkanı onaylar ve Resmi Gazetede yayımlanır.

NOT: Kanunlar ile milletler arası antlaşmalar arasında çelişki olursa, Milletlerarası antlaşma baz alınır.

SAVAŞ HALİ İLANI VE SİLAHLI KUVVETLERİN KULLANILMASINA İZİN VERME

- Türk Silahlı Kuvvetlerin yabancı ülkelere gönderilmesine veya yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasına izin verme yetkisi TBMM'dedir.
- TBMM eğer tatilde veya ara vermede ise ülkenin ani bir silahlı saldırıya uğraması ve bu sebeple zorunlu olması halinde karar Cumhurbaşkanındadır.
- Milli Güvenliğin sağlanmasında TBMM'ye karşı Cumhurbaşkanı sorumludur.

BÜTÇE VE KESİN HESAP KANUN TASARILARINI GÖRÜŞME

Bütçe tasarısı Cumhurbaşkanı tarafından hazırlanır.(Mali Yılbaşından 75 gün önce)

↓

TBMM'ye sunulur.

↓

TBMM Bütçe Komisyonu 55 gün içinde görüşür ve tekrar

↓

TBMM Genel kuruluna sunulur.

↓

Mali yılbaşına kadar kabul edilir.

↓

Cumhurbaşkanı onaylar

↓

Mali yılbaşında yürürlüğe girer.

KANUNLARIN TEKLİF EDİLMESİ VE GÖRÜŞÜLMESİ

- Kanun Teklifi: 1 milletvekili tarafından önerilir.
- TBMM'ye sunulan kanun önerileri önce komisyona gönderilir
- Sonra Genel Kurul'da görüşülür.
- TBMM Genel kurulunda kanunlar basit çoğunluk ile kabul edilir(Toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile kabul edilir.Bu salt çoğunluk TBMM üye tam sayısının 1/4' ünün bir fazlasının az olamaz.Yani 151 milletvekili.)
- Kabul edilen tasarısı Cumhurbaşkanına sunulur.
- Cumhurbaşkanı 15 gün içinde ya yayınlayıp resmi gazetede yayımlar ya da tekrar görüşmek üzere meclise geri gönderir.
- Meclise geri gönderilen bir kanun üye tam sayısının salt çoğunluğu(301) ile kabul ederse Cumhurbaşkanı kanunu 15 gün içinde Resmi Gazetede yayımlar.

NOT: Kanunlar başka bir tarih belirtilmediyse Resmi Gazetede yayımlandığı gün yürürlüğe girer.

ANAYASANIN DEĞİŞTİRİLMESİ

- Üye tam sayısının en az 1/3(200) tarafından yazılı teklif edilir.
- Bu teklif genel kurulda iki defa görüşülür.(48 saat aralıkla)
- Eğer 360'dan az oy alırsa Anayasa değişikliği gerçekleşmez.
- Eğer 360-400 arası oy alırsa Cumhurbaşkanı (15 gün içinde) halka sorar ya da TBMM'ye geri gönderir.
- Eğer 400 üstü oy alırsa Cumhurbaşkanı 15 gün içinde ya onaylar ya Tbmm'ye geri gönderir ya da isterse halka sorar.

NİTELİKLİ ÇOĞUNLUK HALLERİ

- Anayasanın değiştirilmesi(TBMM Üye tam sayısının 3/5'i veya 2/3'ü)
- Genel ve özel af ilanı(TBMM üye tam sayısının 3/5'i)
- Cumhurbaşkanının,yardımcılarının ve bakanların Yüce Divana sevki(TBMM üye tam sayısının 2/3'ü)
- Meclis Başkanının seçimi
- Kamu Başdenetçisi'nin seçilmesi
- Anayasa Mahkemesine üye seçimi
- Devamsızlık nedeniyle milletvekilinin milletvekilliğinin düşürülmesi

GİZLİ OYLAMA YAPILAN İŞLEMLER

- Cumhurbaşkanı'nın Yüce Divana sevk kararı
- Anayasa mahkemesine üye seçimi
- Meclis başkanının seçimi
- Kamu Başdenetçisinin seçimi
- Sayıştay Başkanının ve üyelerinin seçimi
- Anayasa değişikliklerinin maddelerinin veya tümünün kabul edilmesi

BAŞKANLIK DİVANI

- TBMM Başkanı
- Başkan Vekilleri
- Katip üyeler
- İdare amirler

Meclis Başkanlığı Seçimi:

Meclis Başkanlığı Seçimi 4 turda ve gizli oylar yapılır.

1.Turda üye tam sayısının 2/3 oy'u(400)

Eğer sağlanamazsa

2.Turda üye tam sayısının 2/3 oy'u(400)

Eğer sağlanamazsa

3.Turda üye tam sayısının salt çoğunluğu(301)

Eğer sağlanamazsa

4.Turda en fazla oy olan üye başkan seçilir.

Meclis Başkanının Görevleri:

- Meclis toplantılarına başkanlık eder.
- Meclis tatil veya ara verme sırasında doğrudan veya meclis üyelerinin 1/5' (120) inin yazılı başvurusu üzerine meclisi toplantıya çağırır.

NOT: TBMM Başkanlık divanı için bir yasama döneminde 2 seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi 2 yıl, ikinci seçilenin görev süresi ise o yasama döneminin sonuna kadardır.

TBMM Başkanı;

- Başkan seçildiğinde vekilliği sona ermez.
- TBMM'de oy kullanamaz.
- Milletvekili olmak zorundadır.
- Varsa parti ile ilişiği devam eder ama parti faaliyetlerine katılamaz.
- Siyasi partiler Tbmm Başkanlığına aday gösteremezler.

TBMM'NİN BİLGİ EDİNME VE DENETİM YOLLARI

1)YAZILI SORU

- Yazılı olarak en geç 15 gün içinde cevaplanmak üzere milletvekillerinin,Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlara yazılı olarak soru sormalarından ibarettir.

2)MECLİS ARAŞTIRMASI

- Ülke durumunu ilgilendiren bir konuda bilgi edinmek için yapılan incemedir.
- Cumhurbaşkanı, siyasi parti grupları veya en az 20 milletvekili tarafından Meclis Başkanlığına verilecek bir önerge ile istenebilir.

3)GENEL GÖRÜŞME

- Toplumu ve ülkeyi ilgilendiren bir kanunun TBMM genel kurulunda görüşülmesidir.
- Genel görüşme açılması ; Cumhurbaşkanı,siyasi parti grupları veya en az 20 milletvekili tarafından bir önerge ile istenebilir.

4)MECLİS SORUŞTURMASI

- Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanların görevleriyle ilgili suç işlemesi sonucunda meclis tarafından denetlenmesidir.
- Meclis üye tam sayısının salt çoğunluğu(301)nun kabulü ile soruşturma açılması istenebilir.
- Meclis,önergeyi en geç 1 ay içinde görüşür ve üye tam sayısının 3/5'inin(360 milletvekili) gizli oyuyla soruşturma açılmasına karar verebilir.
- Soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde 15 kişiden oluşan komisyon 2 ay boyunca araştırma yapar ve TBMM başkanlığına sunar.
- Suçlu görünen Bakan veya Cumhurbaşkanı yardımcısı TBMM üye tam sayısının 2/3(400) gizli oyuyla Yüce Divana sevk kararı alır.
- Yüce Divan yargılaması 3 ay içinde tamamlanır.Yüce divanda seçilmeye engel bir suçtan mahkum edilen Cumhurbaşkanı Yardımcısı veya Bakanın görevi **SONA ERER.**

YÜKSEK SEÇİM KURULU

- Seçimlerin genel yönetimini ve denetimini gerçekleştirir.
- Milletvekili seçim tutanaklarını kabul eder.
- Cumhurbaşkanlığı seçim tutanaklarını kabul eder.
- 7 Asıl 4 Yedek olmak üzere toplam 11 üyeden oluşur.
- Üyelerini Yargıtay (6) ve Danıştay (5) seçer.

YÜRÜTME

- 1982 Anayasası yürütme organını güçlendirmiştir.
- Yürütme görevi ve yetkisi Cumhurbaşkanı tarafından temsil edilmiştir.
- Cumhurbaşkanı devletin başıdır.
- Cumhurbaşkanı Devlet başkanı sıfatıyla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil eder.

NOT: 1961 Anayasasında yürütme sadece bir görev olarak tanımlanmışken, 1982 Anayasası'nda yürütme hem görev hem de yetki olarak tanımlanmıştır.

CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİLME YETERLİLİĞİ

- 40 Yaşını doldurmuş olmak
- Türk vatandaşı olmak
- Yüksek Öğrenim Şartı
- Milletvekili Seçilme Yeterliliğine Sahip Olmak

NOT: Cumhurbaşkanı adayı meclis dışından da gösterilebilir.(İlk kez 1982 Anayasası)

CUMHURBAŞKANLIĞINA ADAY GÖSTERME

- Cumhurbaşkanlığına TBMM üyeleri içinden veya meclis dışından aday gösterilebilmesi 20 milletvekilinin yazılı teklifi ile mümkündür.
- Ayrıca son yapılan milletvekili genel seçimlerinde geçerli oylar toplamı birlikte hesaplandığında % 5'i geçen siyasi partiler ortak aday gösterebilir.
- En az 100.000 seçmen aday gösterebilir.

CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMİ

- Cumhurbaşkanının görev süresi 5 yıldır ve halk tarafından seçilir. Bir kimse en fazla 2 defa Cumhurbaşkanı seçilebilir.
- Seçim, genel oyla yapılır. Cumhurbaşkanı seçimi en fazla iki turda tamamlanır. Yapılan seçimde;

Birinci Turda, Geçerli oyların salt çoğunluğunu alan kazanır. Sağlanamazsa,

↓ İki hafta sonraki ilk Pazar'da ikinci tur yapılır.

İkinci turda, ilk turda en çok oy alan 2 kişi yarışır ve en çok oy alan kazanır.

NOT: İkinci tura kadar adaylardan biri seçilebilme yeterliliğini kaybederse yerine 1.Turdan sıradaki aday katılır.Seçimlere tek adayın kalması halinde,bu oylama referandum şeklinde yapılır.

- Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve genel seçime bir yıl veya daha az süre kalması halinde cumhurbaşkanı seçimi makamın boşaldığı günden sonra gelen 60.günü takip eden ilk pazar günü TBMM genel seçimiyle birlikte yapılır.
- Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve genel seçime bir yıldan fazla süre kalması durumunda 45 gün içinde Cumhurbaşkanlığı seçimi yapılır.Yenisi seçilene kadar Cumhurbaşkanı yardımcısı Cumhurbaşkanlığın vekalet eder ve Cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır.

NOT: 2017 Anayasa değişikliği ile beraber Cumhurbaşkanının tarafsızlığını sağlamaya yönelik hükümlerden birisi kaldırılmış, partili Cumhurbaşkanlığının önü açılmıştır.

CUMHURBAŞKANLIĞINA VEKALET

✓ Cumhurbaşkanının hastalık ve yurt dışına çıkma gibi sebeplerle geçici olarak görevinden ayrılması hallerinde, görevine dönmesine kadar, ölüm, çekilme veya başka bir sebeple Cumhurbaşkanlığı makamının boşalması halinde de yenisi seçilinceye kadar Cumhurbaşkanı Yardımcısı, Cumhurbaşkanlığına vekalet eder ve Cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır.

CUMHURBAŞKANI'NIN CEZAİ SORUMLULUĞU

- Cumhurbaşkanı hakkında, bir Suç işlediği iddiasıyla TBMM üye tam sayısının salt çoğunluğunun vereceği önergeyle soruşturma açılması istenebilir.
- Meclis önergeyi en geç 1 ay içinde görüşür ve üye tam sayısının 3/5'(360)inin gizli oyu ile soruşturma açılmasına karar verebilir.
- Soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde 15 kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır.
- Komisyon, soruşturma sonucunu belirten raporunu 2 ay içinde TBMM başkanlığına sunar.
- TBMM üye tam sayısının 2/3'(400)ünün gizli oyuyla Yüce Divan'a sevk kararı alabilir.
- Yüce divan yargılaması 3 ay içinde tamamlanır.
- Hakkında soruşturma açılmasına karar verilen Cumhurbaşkanı seçim kararı alamaz.
- Yüce Divanda seçilmeye engel bir suçtan mahkum edilen Cumhurbaşkanı'nın görevi sona erer.

CUMHURBAŞKANININ GÖREV VE YETKİLERİ

- Devlet başkanı sıfatıyla T.C. ve Türk Milletinin birliğini temsil eder.
- Gerekli gördüğü takdirde, yasama yılının ilk günü TBMM'de açılış konuşmasını yapmak
- TBMM'yi gerektiğinde toplantıya çağırmak
- Yasaları yayımlamak
- Yasaları yeniden görüşülmek üzere TBMM'ye geri göndermek
- Anayasa değişikliklerine ilişki yasaları gerekli gördüğü takdirde halkoyuna sunmak
- Anayasa Mahkemesine iptal davası açmak
- Cumhurbaşkanı yardımcısı ile Bakanları atamak ve görevlerine son vermek
- Yabancı devletlere Türk Devleti'nin temsilcilerini göndermek, Türkiye Cumhuriyeti'ne gönderilecek yabancı devlet temsilcilerini kabul etmek
- Uluslararası anlaşmaları onaylamak ve yayımlamak
- TBMM Adına Türk Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanlığını temsil etmek
- Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar vermek
- Genelkurmay başkanını atamak
- Milli Güvenlik kurulunu toplantıya çağırmak
- Milli Güvenlik kuruluna başkanlık etmek
- Kararnameleri imzalamak
- Sürekli Hastalık, Sakatlık ve kocama sebebi ile belirli kişilerin cezalarını hafifletmek ya da kaldırmak
- Devlet Denetleme Kurulunun üyelerini ve başkanını atamak
- Devlet Denetleme Kuruluna inceleme, araştırma ve denetleme yaptırmak
- YÖK üyelerini seçmek
- Üniversite rektörlerini seçmek
- Anayasa Mahkemesine 12 üye seçmek
- Danıştay üyelerinin 1/4 'ünü seçmek
- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısını ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcı vekilini seçmek
- Hakimler ve Savcılar kuruluna 4 üye seçmek
- Ülkenin bir yerinde veya tamamında OHAL ilan etmek

DEVLET DENETLEME KURULU

- 1982 Anayasası ile benimsenmiştir. Üyelerini ve üyeleri içinden başkanını Cumhurbaşkanı seçer.
- Yargı organı dışındaki tüm kamu kuruluş ve kurumlarında, kamu niteliğinde olan meslek kuruluşlarında, her düzeydeki işçi ve işveren meslek teşekküllerinde ve kamuya yararlı derneklerde her türlü inceleme, araştırma ve denetlemelerde bulunmaktadır.

YÜRÜTMENİN DÜZENLEYİCİ İŞLEMLERİ

- Anayasada yer alan temel haklar,kişi hakları ve ödevleri ile siyasi haklar ve ödevler olağan dönemlerde Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenemez.
- Olağanüstü hallerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile sert çekirdek haklara dokunulmamak şartıyla temel haklar,kişi hakları ve siyasi haklar düzenlenebilir.
- Sadece olağanüstü hallerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin yargısal denetimi yoktur.

- Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde,Kanun hükümleri uygulanır.
- TBMM'nin aynı konuda kanun çıkarması durumunda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir.
- Kararnameler ve yönetmelikler, yayımından sonraki bir tarih belirlenmemişse Resmi Gazete'de yayımlandıkları gün yürürlüğe girer.

MİLLİ GÜVENLİK KURULU

✓ Milli Güvenlik Kurulu Cumhurbaşkanı başkanlığında

→Cumhurbaşkanı yardımcıları
→Adalet Bakanı
→Milli Savunma Bakanı
→İç İşleri Bakanı
→Dış İşleri Bakanı
→Genelkurmay Başkanı
→Kara Kuvvetleri Komutanı
→Deniz Kuvvetleri Komutanı
→Hava Kuvvetleri Komutanı

- Gündemin özelliğine göre Kurul toplantılarına ilgili bakan ve kişiler çağrılıp görüşleri alınabilir.
- Cumhurbaşkanının katılamadığı toplantılara Cumhurbaşkanı yardımcısı başkanlık eder.
- Gündemi Genelkurmay başkanı ve Cumhurbaşkanı yardımcısının görüşünü alarak Cumhurbaşkanı belirler.
- 2 ayda bir toplanır.Kararları tavsiye niteliği taşır.
- MGK Genel Sekreteri Kurul üyesi değildir. Toplantılara katılır ancak oy kullanamaz.
- MGK Genel Sekreteri Cumhurbaşkanına karşı sorumludur.

MİLLİ SAVUNMA,BAŞKOMUTANLIK VE GENELKURMAY BAŞKANLIĞI

- Silahlı kuvvetlerin yurt savunmasına hazırlanmasında TBMM'ye karşı Cumhurbaşkanı sorumludur.
- Genelkurmay Başkanı savaşta başkomutanlık görevlerini Cumhurbaşkanı namına yerine getirir.
- Genelkurmay Başkanı'nın görev süresi 4 yıldır ve Cumhurbaşkanı tarafından atanır.
- Genelkurmay Başkanlığı Milli Savunma Bakanlığına bağlıdır.

OLAĞANÜSTÜ HAL YÖNETİMİ

Savaş hali,savaşı gerektirecek bir durumun baş göstermesi,Seferberlik,Ayaklanma,Cumhuriyete karşı saldırı,Doğal Afet, Ağır ekonomik bunalım, salgın hastalıklar ,şiddet olaylarının yaygınlaşması, Kamu düzeninin ciddi şekilde Bozulması gibi nedenlerden dolayı

↓

Cumhurbaşkanı tarafından

↓

Yurdun bir bölgesinde veya tamamında

↓

6 ayı geçmemek üzere OHAL ilan edilir.

↓

OHAL ilanı kararı verildiği gün Resmi Gazete'de yayımlanır ve aynı gün TBMM'ye sunulur.

↓

TBMM, OHAL süresini Cumhurbaşkanın istemi ile her defasında 4 ayı geçmemek üzere uzatabilir ya da kaldırabilir.

YARGI

- 1982 Anayasasına göre yargı yetkisi Türk milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelere aittir.
- 2017 Anayasa değişikliğine göre; Yargı yetkisinin bağımsız ve tarafsız mahkemelerce'' şeklinde değiştirilmiştir. Değişiklikle maddeye *''ve tarafsız''* ifadesi eklenmiştir.

MAHKEMELERİN BAĞIMSIZLIĞI

- Hakimler görevlerinde bağımsızdırlar.
- Hiçbir organ,makam,merci yargı yetkisini kullanmada mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez.
- Görülmekte olan bir dava hakkında yasa meclisinde görüşme yapılamaz.

HAKİMLİK VE SAVCILIK TEMİNATI

- Hakimler ve savcılar kendileri istemedikçe anayasada belirtilen yaştan önce emekliye ayrılamaz.
- Bir mahkemenin kaldırılması sebebiyle ödenek, aylık ve özlülük haklarından yoksun bırakılamaz.
- Hakimler ve savcılar 65 yaşını bitirinceye kadar hizmet görürler.
- Hakimler ve savcılar idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlıdırlar.
- Hakimler ve savcılar kanundan belirtilen başka resmi ve özel görev alamazlar.

NOT: Duruşmalar herkese açıktır.

YÜKSEK MAHKEMELER

→Anayasa Mahkemesi
→Yargıtay
→Danıştay
→Uyuşmazlık Mahkemesi

NOT: 2017 Anayasa değişikliği ile Askeri Yargıtay ve Askeri Yüksek İdare mahkemesi yüksek mahkeme statüsünden çıkarılmıştır.

Disiplin mahkemeleri dışında Askeri mahkemeler kurulamaz. Ancak savaş halinde, asker kişilerin görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlara ait davalara bakmakla görevli askeri mahkemeler kurulabilir.

1)ANAYASA MAHKEMESİ

- Anayasa mahkemesi, Türkiye'deki en yüksek anayasal organdır.
- 1961 Anayasası ile kurulmuştur.
- 15 Üyeden oluşur. 12 üyesini Cumhurbaşkanı,3 üyesini TBMM seçer.

Anayasa mahkemesine üye seçilebilmek için;

- 45 yaşı doldurmuş olmak
- Avukatların en az 20 yıl fiilen avukatlık yapmış olması
- Anayasa mahkemesi raportörlerinin en az 5 yıl raportörlük yapmış olması
- Yükseköğretim kurumları öğretim üyelerinin profesör ya da doçent ünvanı kazanmış olması
- Birinci sınıf hakim ve savcıların adaylık dahil en az 20 yıl çalışmış olması
- Anayasa mahkemesi üyeleri görev süresi 12 yıldır. Bir kimse iki defa Anayasa mahkemesi üye seçilemez.
- Üyeler 65 yaşını doldurunca emekliye ayrılırlar.
- Anayasa mahkemesi iki bölüm ve Genel Kurul halinde çalışır.
- Anayasa mahkemesi Başkanı 4 yıl için seçilir ve süresi bitenler tekrar seçilebilir.

Anayasa Mahkemesinin Görevleri;

- Siyasi partilerin kapatılma davalarına bakar.
- Siyasi partilerin mali denetimine bakar.
- Uyuşmazlık mahkemesi başkanını seçer.
- Milletvekili dokunulmazlığın kaldırılma davasına bakar.
- Milletvekili düşürülmesine ilişkin iptal davalarına bakar.
- Bireysel başvuruları karara bağlar.
- Anayasa değişikliklerin sadece şekil bakımından uygunluğunu denetler.
- Kanunların ve meclis iç tüzüklerinin hem şekil hem de esas yönünden uygunluğunu denetler.
- Anayasada belirtilen kişileri Yüce Divan sıfatıyla yargılar.

YÜCE DİVANDA YARGILANACAKLAR

- Cumhurbaşkanı
- Cumhurbaşkanı yardımcıları
- Bakanlar
- Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay başkan, üye ve başsavcıları
- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı
- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı vekili
- Sayıştay Başkanını ve üyelerini
- HSK Başkan ve üyeleri
- TBMM Başkanı
- Genelkurmay Başkanı
- Kara, Hava, Deniz Kuvvet Komutanları

NOT: Yüce Divanda, Savcılık görevini Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı veya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı vekili yapar.

SOYUT NORM DENETİMİ(İPTAL DAVASI)

NE İÇİN	HANGİ BAKIMDAN?	İPTAL DAVASI AÇMA SÜRESİ?
Anayasa Değişikliği	ŞEKİL bakımından	Resmi Gazete'de yayımlanmasından itibaren 10 gün içinde dava açılır.
Kanun	ŞEKİL bakımından	Resmi Gazete'de yayımlanmasından itibaren 10 gün içinde dava açılır.
Kanun	ESAS bakımından	Resmi Gazete'de yayımlanmasından itibaren 60 gün içinde dava açılır.
Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi+TBMM İç Tüzüğü	ŞEKİL ve ESAS bakımından	Resmi Gazete'de yayımlanmasından itibaren 60 gün içinde dava açılır.

Anayasa Mahkemesinin Denetimine Tabi olmayan Norm ve İşlemler

- Milletlerarası Antlaşmalar
- Savaş hallerinde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri
- OHAL
- İnkılap Kanunları
- Parlamento Kararları(Milletvekilliğin düşürülmesi, Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması, TBMM İç Tüzüğü Hariç)

2)YARGITAY

- Adliye Mahkemelerince verilen ve kanunun başka bir adli yargı mercisine bırakmadığı son inceleme mercisidir.
- Yargıtay üyeleri HSK tarafından seçilir.
- Yargıtay üyeleri 12 yıllığına seçilir. Bir kimse iki defa Yargıtay üyesi seçilemez.

3)DANIŞTAY

- İdari mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idari yargı mercisine bırakmadığı karar ver hükümlerin son inceleme mercisidir.
- Danıştay üyelerinin 1/4ünü Cumhurbaşkanı 3/4ünü Hakimler Savcılar Kurulu seçer. Danıştay üyeleri 12 yıl için seçilir. Süresi bitenler yeniden seçilebilirler.
- Danıştay Başkanı,Danıştay genel kurulunca üye tam sayısının salt çoğunluğunun gizli oyuyla 4 yıl için seçilirler.
- İdari Yargıdaki Mahkemeler; Danıştay,İdare Mahkemesi,Vergi Mahkemesi,Bölge İdare Mahkemesi.

4)UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

- Adli ve İdari merci arasındaki görev ,hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözer.
- Uyuşmazlık Mahkemesi,bir başkan ile 6 asıl ve 6 yedek üyeden oluşur.
- Üyeleri Yargıtay ve Danıştaydan oluşur.
- Uyuşmazlık mahkemesi başkanı,Anayasa Mahkemesi tarafından seçilir.Görev süresi 4 yıldır.

HAKİMLER VE SAVCILAR KURULU

- Hakimler ve Savcılar Kurulu, mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre kurulur ve görev yapar.
- Kurulun üye sayısı 13'tür.
- Hakimler ve Savcılar kurulu iki daire halinde çalışır.
- Kurulun 4 üyesini Cumhurbaşkanı,7 üyesini ise TBMM seçer
- Adalet Bakanı kurulun doğal başkanıdır.
- Kurulun tabi üyesi Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısıdır.
- Üyeler 4 yıl için seçilir.Süresi biten üyeler bir kez daha seçilebilir.
- Kurul üyeliği seçimi,üyelerinin görev süresinin dolmasından önceki 30 gün içinde yapılır.

Hakimler ve Savcılar Kurulu üyeleri:

- Kurul, adli ve idari yargı hakim ve savcılarını mesleğe kabul etme, atama ve nakletme, geçici yetki verme,kadro dağıtma,disiplin cezası verme,görevden uzaklaştırma işlemlerini yapar.
- Bir mahkemenin kaldırılması veya yargı çevresinin değiştirilmesi konusundaki Adalet Bakanlığının tekliflerini karara bağlar.
- Yargıtay üyelerini seçmek
- Danıştay üyelerinin 3/4ünü seçmek
- Adli ve idari yargı Hakim ve savcıların işlemlerini yapar.
- Hakim ve savcılar özlük işi bakımından HSK,idari görevleri bakımından Adalet Bakanlığına bağlıdır.

NOT: Hakimler ve Savcılar kurulunun sadece Meslekten çıkarma kararlarına karşı 2010 değişikliği ile yargı yolu açılmıştır. Diğer kararlarına karşı yargı yolu kapalıdır.

SAYIŞTAY

- Kamu idareleri ile Sosyal Güvenlik Kurumların bütün gelir ve giderleri TBMM adına denetler.
- Sayıştay'ın kararları hakkında 15 gün içinde karar düzelmesi istenebilir.
- Vergi benzeri mali yükümlülükler ve ödevler hakkında Danıştay ile Sayıştay arasındaki uyuşmazlıklarda Danıştay kararları esas alınır.
- Sayıştay başkanını ve üyelerini TBMM seçer.

NOT: Sayıştay ve HSK, Anayasa'nın Yargı bölümünde yer alır.

İDARE HUKUKU

İDARE HUKUKUNUN ÖZELLİKLERİ

- İdare hukuku genç bir hukuk dalıdır.
- İdare hukuku tedvin(kanunlaştırma) edilmemiştir.
- İdare hukuku içtihatlar dayanır.
- İdare hukukunda kamu yararı düşüncesi hakimdir.
- İdare hukukundan doğan uyuşmazlıklar İdari Yargı'da çözümlenir.
- İdare hukuku statüler hukukudur.
- İdare hukuku bağımsız bir hukuk dalıdır.

İDARE HUKUKUNUN KAYNAKLARI

- Anayasa
- Kanun
- Cumhurbaşkanı Kararnameleri
- Yönetmelik
- Milletlerarası antlaşma
- Bilimsel İçtihatlar
- Yargısal İçtihatlar

İDARİ FONKSİYONUN ÖZELLİKLERİ

- İdari işlem ve eylemlerle yerine getirilir.
- Konusunu kamu hizmetleri oluşturur.
- Üstün ve ayrıcalıklı yetkiler kullanılarak yerine getirilir.
- Sürekli bir devlet fonksiyonudur.
- Kendiliğinden harekete geçer.
- Tüm bireyleri kapsar.
- Temel amacı kamu yararıdır.

KAMU DÜZENİN ÖĞELERİ

- Esenlik ve Dirlik
- Güvenlik
- Genel ahlak
- Genel Sağlık

GENEL İDARE KOLLUK MAKAMLARI

- Cumhurbaşkanı
- İçişleri Bakanlığı
- Valiler
- Kaymakamlar

KOLLUK PERSONELLERİ

- Polis
- Jandarma
- Bekçi

KOLLUK TÜRLERİ

ADLİ KOLLUK	İDARİ KOLLUK
-Kamu düzenini bozan ve de suç sayılan eylemlerin işlenmesi halinde harekete geçerek, suç faillerini ve delillerini araştırır bulur ve bunları adli mercilere teslim eder.	-Kanunların suç saydığı bir eylem henüz işlenmeden önce ve kamu düzenini tehdit eden veya tehlikeye düşüren durumların ortaya çıkması halinde yürütülen idari faaliyettir.
-Adli kolluk görevlerinin işledikleri suçlar için Cumhuriyet Savcısı tarafından dava açılır.	-İdari kolluğun görevi; Kamu Düzeninin bozulmasını önlemektir.
-Suçun durdurulması ve bastırılması görevini üstlenir.	-Suçun önlenmesini görevini de üstlenir.
-Uyuşmazlıklar Adli Yargı'da çözümlenir.	-Uyuşmazlıklar, İdari Yargı'da çözümlenir.

İDARENİN BÜTÜNLÜĞÜ İLKESİ

- İdarenin bütünlüğünün gerçekleştirildiği hukuki araçlar hiyerarşi ve idari vesayettir.

a)Hiyerarşi

- Aynı tüzel kişilikteki üst makamların alt makamlara emir ve talimat verme yetkisini içeren hukuki bir bağdır. Merkezi yönetimde her bakanlığın başındaki bakan en üst hiyerarşik amirdir.
- Üstün, ast üzerinde sahip olduğu yetkiler; atama, sicil verme, terfi ettirme ,disiplin cezası verme gibi.

Örnek:

- ✓ Vali-Kaymakam
- ✓ İçişleri bakanı-Emniyet Genel müdürü arasında hiyerarşi ilişkisi vardır.
- ✓ Kaymakam-İlçe Tarım müdürü
- ✓ Rektör-Dekan

b)İdari Vesayet

- Anayasa'ya göre, merkezi idarenin mahalli idareler üzerindeki kanunla sınırlandırılmış denetim yetkisidir.

Örnek:

- ✓ Adalet Bakanı-Türkiye Barolar Birliği
- ✓ Ankara Valiliği-Ankara Büyükşehir Belediyesi
- ✓ YÖK-Üniversite
- ✓ Vali-Muhtar
- ✓ Kaymakam-Belediye Başkanı
- ✓ Belediye Başkanı-Muhtar

İDARENİN MAL EDİNME YÖNTEMLERİ

A)KAMULAŞTIRMA

- Devlet ve diğer kamu tüzel kişilerinin, kamu yararının gerektirdiği hallerde, karşılığı peşin ödenerek, özel mülkiyette bulunan taşınmaz bir malın tamamına veya bir kısmına, kanunda gösterilen esas ve usullerle zorla el atmasıdır.

B)İSTİMVAL

- Devlete olağanüstü durumlarda bazı taşınır malların mülkiyetini ya da kullanma hakkını, taşınmazların ise sadece kullanma hakkını kazandıran mal edinme yoludur.

C)GEÇİCİ İŞGAL

- Bir bayındırlık hizmetinin görülmesi sırasında bu hizmetin görülmesi için ihtiyaç duyulan maddelerin(taş,kum vb.) elde edilmesi için özel mülkiyette bulunan taşınmaza idarece el konulmasıdır.

D)DEVLETLEŞTİRME

- Kamu yararının zorunlu kıldığı hallerde kamu hizmeti niteliği taşıyan özel işletmenin kanunla idareye geçirilmesidi

İDARİ YAPILANMA			
MERKEZDEN YÖNETİM		YERİNDEN YÖNETİM	
BAŞKENT TEŞKİLATI	TAŞRA TEŞKİLATI	YEREL YERİNDEN YÖNETİM	HİZMET YERİNDEN YÖNETİM
• **Cumhurbaşkanı** (Başkent teşkilatının en yüksek hiyerarşik amiri Cumhurbaşkanı'dır.) • **Cumhurbaşkanı yardımcıları** • **Bakanlar** • **Başkentteki Yardımcı Kuruluşlar** ➢ Danıştay ➢ Sayıştay ➢ MGK ➢ Ekonomik ve Sosyal Konsey	**İl Genel İdaresi** ➢ Vali ➢ İl idare Şube başkanları ➢ İl İdare kurulu **İlçe İdaresi** ➢ Kaymakam ➢ İlçe İdare Şube Başkanları ➢ İlçe İdare Kurulu	**İl Özel İdaresi** ➢ Vali ➢ İl Genel Meclisi ➢ İl encümeni **Belediye** ➢ Belediye Başkanı ➢ Belediye Meclisi ➢ Belediye Encümeni **Büyükşehir Belediyesi** ➢ Büyükşehir Belediyesi Başkanı ➢ Büyükşehir Belediye Meclisi ➢ Büyükşehir Belediye Encümeni **Köy İdaresi** ➢ Köy Muhtarı ➢ Köy Derneği ➢ Köy İhtiyar Heyeti	**İdari Kamu Kurumları** Vakıflar Genel Müdürlüğü Karayolları Genel Müdürlüğü Orman Genel Müdürlüğü **İktisadi Kamu Kurumları** TMO,Eti Maden İşletmeleri,ÇAYKUR,Türkiye Taşkömürü Kurumu,Türkiye Zirai Donatım Kurumu,TCDD **Sosyal Kamu Kurumları** SGK,Türkiye İş Kurumu,OYAK **Bilimsel ,Teknik ve Kültürel Kamu Kurumları** Üniversiteler,TODAİE,TRT,Devlet Tiyatroları,TSE **Kamu Kurum Niteliğindeki Meslek Kuruluşları** BAROLAR,ODALAR **Bağımsız İdari Otoriteler** RTÜK,SPK,BTK,Rekabet Kurumu,TMSF

1-MERKEZDEN YÖNETİM

- Tüm harcamalar ve imkanlar merkez tarafından yürütülür.
- Gelir ve giderler merkezde toplanmıştır.

A)MERKEZ(BAŞKENT)TEŞKİLATI

- Başkent teşkilatı; Cumhurbaşkanı,Cumhurbaşkanı yardımcıları,Bakanlıklar ve Başkentteki yardımcı kuruluşlar tarafından oluşur.

B)TAŞRA TEŞKİLATI

- Taşra teşkilatı,merkezi idarenin taşradaki bir uzantısıdır.
- Merkezin hiyerarşisine tabidir.
- Devlet omurgası altında yer alır.
- Merkez tarafından atanırlar.
- İl Genel İdaresi ve İlçe İdaresinden oluşur.

1)İl Genel İdaresi(Vali,İl İdare Şube Başkanları,İl İdare Şube Başkanları,İl İdare Kurulu)

- İllerin kurulması,kaldırılması,ad ve merkez sınırlarının belirtilmesi kanun ile olur.Vali,İl İdare Şube Başkanları ve İl İdare Kurulu tarafından oluşur.

- **Vali**

- İl idaresinin en üst hiyerarşik amiri ve memuru validir.
- Vali istisnai devlet memurudur.
- Vali atanabilmek için en az yükseköğrenim mezunu olmak gerekir.
- Vali,yetki genişliğine sahip olan tek kişidir.
- Vali,Cumhurbaşkanı kararı ile atanır.
- Vali ilde devletin ve Cumhurbaşkanı'nın temsilcisi ve idari yürütme vasıtasıdır.

Görevleri:

✓ İlde devlet tüzel kişiliği temsil etmek.
✓ Yabancı devlet temsilcileri ile görüşme yapmak.
✓ İldeki memurlar üzerinde hiyerarşi yetkilerini kullanmak.
✓ İlde kolluk yetkilerini kullanmak.

- **İl İdare Şube Başkanları**
- **İl İdare Kurulu**

2)İlçe İdaresi(Kaymakam,İlçe İdare Şube Başkanları,İlçe İdare Kurulu)

- **Kaymakam**

✓ İlçe idaresinin en üst hiyerarşik amiridir.
✓ Kaymakam atanabilmek için 35 yaşını doldurmamış olmak gerekir.
✓ Kaymakam,Cumhurbaşkanının onayı ile atanır.
✓ Sürekli devlet memurudur.

- **İlçe İdare Şube Başkanları**
- **İlçe İdare Kurulu**

2)YERİNDEN YÖNETİM

A)YEREL YERİNDEN YÖNETİM

1)İl Özel İdaresi(Vali,İl Genel Meclisi,İl Encümeni)

- **Vali**
- **İl Genel Meclisi**

-Görüşme ve karar organıdır.
-Seçimler 5 yılda bir yapılır.
-Seçmenler tarafından seçilir.

- **İl Encümeni**

-Danışma organıdır.
-İl bütçesini inceler.

2)Belediye İdaresi(Belediye Başkanı, Belediye Meclisi, Belediye Encümeni)

- **Belediye Başkanı**

-Belediye idaresinin başı ve tüzel kişiliğin temsilcisidir.
-Seçimler 5 yılda bir yapılır.
-Seçilme yeterliliğini kaybeden başkan, Danıştay kararıyla başkanlıktan düşer.
-Belediye başkanı, kesintisiz 20 gün süre ile mazeretsiz olarak göreve gelmezse, İçişleri Bakanlığının başvurusu sonucu Danıştay kararı ile başkanlıktan düşer.
-Belediye başkanını görevinden geçici olarak uzaklaştırma yetkisi İçişleri Bakanına, sürekli görevden uzaklaştırma ise Danıştay'a aittir.

- **Belediye Meclisi**

-Belediye idaresinin karar organıdır.
-Seçmenler tarafından seçilir.
-Belediye idaresinin karar organıdır.

- **Belediye Encümeni**

-Danışma organıdır.
-Üyeleri belediye meclisi içinden seçilerek oluşmaktadır.

3)Köy İdaresi(Muhtar-İhtiyar Heyeti-Köy Derneği)

- **Muhtar**

-Köy derneği tarafından 5 yıllığına seçilir.
-Muhtar seçilebilmek için 18 yaşını doldurmuş olmak ve en az 6 aydan beri o köyde oturmak gerekir.

- **İhtiyar Heyeti**

-Köy derneği tarafından seçilmiş üyeler ile doğal üyelerden oluşur.Doğal üyeler; Öğretmen ve İmam.
-Salmaya ve imeceye karar verir.

- **Köy Derneği**

-Köydeki seçmenlerdir.
-Muhtar ve ihtiyar heyetini seçer.

B)HİZMET YERİNDEN YÖNETİM

1)Kamu Kurumları

- **İdari Kamu Kurumları:** Vakıflar Genel Müdürlüğü,Karayolları Genel Müdürlüğü,Orman İşletme Genel Müdürlüğü,Devlet Su işleri genel müdürlüğü
- **Sosyal Kamu Kurumları: Sosyal** Güvenlik Kurumu,Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü,YURT-KUR
- **Bilimsel,Kültürel ve Teknik Kamu Kurumları:** PTT,TRT,TODAİE,TÜBA,TSE,TÜBİTAK,Üniversiteler
- **Bağımsız düzenleyici ve denetleyici kurumlar:** RTÜK,SPK,BDDK,Türkiye İnsan Hakları Kurumu,Kamu İhale Kurumu

2)Kamu Kurumu niteliğindeki Meslek örgütleri

MERKEZDEN YÖNETİM

- Devlet tüzel kişiliği vardır.
- Kamu hizmetlerine ilişkin karar alma yetkisi merkeze aittir.
- Tüm idari hizmetler merkezde toplanmıştır.
- Gelirlerin toplanması ve harcamaların yapılması merkezi yönetimin denetimi altındadır.

YARARLARI	ZARARLARI
✓ Güçlü bir devlet yönetimi sağlar. ✓ Hizmetlerin daha az harcama ile yürütülmesini sağlar. ✓ Mali denetimin yapılmasını kolaylaştırır.	✓ Devlet hizmetleri yerine getirilirken yöresel gereksinimler göz ardı edilir. ✓ Kırtasiyeciliğin artmasına neden olur. ✓ Demokratik ilkelere pek uygun değildir.

YERİNDEN YÖNETİM

- Kamu tüzel kişilikleri vardır.
- Kendilerine ait mal varlıkları ve bütçeleri vardır.
- Merkezin hiyerarşisine tabi değildir
- Kamu tüzel kişiliğine sahip oldukları için yönetmelik çıkarabilirler.
- Yerel yönetim organları seçimle iş başına gelirler.

YARARLARI	ZARARLARI
-Bürokrasi ve kırtasiyecilik azalır. -Hizmetler yöresel ihtiyaçlara göre yürütülür. -Demokratik ilkelere uygundur.	-Ülke bütünlüğünün ve milli birliğin sarsılması tehlikesine yol açar. -Partizanca uygulamalara yol açar. -Hizmetlerin tek elden yürütülmesi zorlaşır. -Mali denetim güçtür.

KANUNLA KURULANLAR

- İllerin kurulması ve kaldırılması
- İlçelerin kurulması ve kaldırılması
- Bir ilçenin bir ilden ayrılıp başka bir ile bağlanması
- İl ve ilçelerin ad ve merkezlerinin değiştirilmesi
- Mesleki oda birliklerinin kurulması (barolar, tabip odaları vb.)
- Büyükşehir belediyelerinin kurulması
- Üniversitelerin kurulması
- Mahkemelerin kurulması

Ayrıca;

- Yeni köy kurulması İçişleri Bakanlığının kararı ile olur.
- İl özel idaresinin kurulması Yeni bir ilin kurulmasına dair kanunla olur.
- Belediyelerin kurulması Cumhurbaşkanı kararı ile olur.

NOT: Nüfusu 2000'in altında olan yerler köydür. Nüfusu 5000'in üzerinde olan yerlerde belediye kurulur. Büyükşehir belediyesi kurulabilmesi için ise ilgili ilde 750.000'in üzerinde nüfusun ve 3 merkez ilçenin bulunması gerekir.

KAMU TÜZEL KİŞİLİĞİ OLMAYAN BAZI KURUMLAR

- Türkiye Büyük Millet Meclisi
- Cumhurbaşkanlığı
- Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği
- Devlet Denetleme Kurulu
- Tüm yargı organları
- Yüksek Seçim Kurulu
- Sayıştay
- Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu
- Tüm Bakanlıklar
- Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği
- Millî İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı
- Jandarma Genel Komutanlığı
- Sahil Güvenlik Komutanlığı
- Emniyet Genel Müdürlüğü
- Diyanet İşleri Başkanlığı
- Gelir İdaresi Başkanlığı
- Hazine Müsteşarlığı
- Devlet Personel Başkanlığı
- Türkiye İstatistik Kurumu
- Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü

KAMU TÜZEL KİŞİLİĞİ OLAN BAZI KURUMLAR

- Üniversiteler
- Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü
- Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
- Atatürk Araştırma Merkezi
- Atatürk Kültür Merkezi
- Türk Dil Kurumu • Türk Tarih Kurumu
- Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü
- Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
- Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü
- Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü
- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
- Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü
- Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğü

KAMU GÖREVLİLERİ

- Bir mesleki sıfatla kamu kesiminde çalışan kişiler kamu görevlileridir.

Buna göre; Memurlar, Sözleşmeli Personeller, Kamu İşçileri(Kamu İşçileri özel Hukuka tabidir.)

MEMUR OLMA ŞARTLARI

- Türk vatandaşı olmak
- 18 yaşını doldurmak
- Askerlikle ilişiği bulunmamak
- En az ortaokul mezunu olmak
- Görevini yapmaya engel bir rahatsızlığı bulunmamak
- Yüz kızartıcı suçlardan hüküm giymemiş olmak
- Taksirli suçlar hariç ağır hapis veya 1 yıldan fazla hapis cezası almamış olmak
- Güvenlik soruşturması ve/veya arşiv araştırması yapılmış olmak

Aday Memurluk:

- Sınavı kazananlar aday memur statüsü ile göreve başlar. Adaylık süresi en az 1 yıl, en çok 2 yıldır.

Asli Memurluğa Başlama:

- Atama görev yapılan kuruma yapılmışsa atama işleminin yazılı olarak tebliğini izleyen ilk iş günü göreve başlar. Aksi takdirde istifa etmiş sayılır ve 1 yıl memurluğa alınmaz.
- Aynı kurumun başka bir yerde bulunan birimine atanma: Atama görev yapılan yerden başka bir yere yapılmışsa bildirimin yapılmasından itibaren yol hariç 15 gün içinde göreve başlamalıdır.

NOT: Memurlarda yıllık izin şartı en az 1 yıllık kıdemin bulunmasıdır. Kıdemi 1 yıldan 10 yıla kadar olan memura 20 gün yıllık izin verilir. Kıdemi 10 yıldan fazla olan memura 30 gün yıllık izin verilir.

MEMURLUK MESLEĞİNİN TEMEL İLKELERİ

- **Sınıflandırma:** Kamu Görevlilerini ve kamu görevlerinde çalışan devlet memurlarını görevlerinin gerektirdiği niteliklere ve mesleklere göre sınıflara ayırmasıdır.
- **Kariyer:** Devlet memurlarının bilgi ve yetişme şartlarına uygun şekilde en yüksek derecelere kadar ilerlemelerinin sağlanmasıdır.
- **Liyakat:** Kişilerin devlet memurluğuna girmelerinde ve memurlukta ilerlemelerinde bilgi ve yeteneklerinin esas alınmasıdır.

MEMURLARIN MÜSPET ÖDEVLERİ(YÜKÜMLÜLÜKLERİ)

- Anayasa ve Kanunlara sadakat
- Hiyerarşik amire itaat
- Kıyafet sorumluluğu
- Davranışlarına özen gösterme sorumluluğu
- Mal bildiriminde bulunma
- Resmi araç-gereç ve belgeleri iade sorumluluğu

MEMURLARIN MENFİ ÖDEVLERİ(YASAKLARI)

- Başka bir görev alma yasağı
- Ticari faaliyette bulunma yasağı
- Taraflı davranma yasağı
- Siyasi partilere üye olma yasağı
- Grev yasağı
- Hediye alma yasağı

DİSİPLİN CEZALARI

- **Uyarma:** Memura görevinde ve davranışlarında daha dikkatli olmasının yazı ile bildirilmesidir. 5 yıl sonra sicilden silinir. Örnek: Özürsüz ve izinsiz olarak göreve geç gelmek. Kılık-Kıyafete yükümlülüğüne aykırı davranmak.
- **Kınama:** Memura görevinde ve davranışlarında kusurlu olduğunun yazıyla bildirilmesidir. 5 yıl sonradan sicilden silinir. Örnek: Emre itiraz
- **Aylıktan kesme:** Memurun brüt aylığından 1/30-1/8 arasında kesinti yapılmasıdır. Örnek: Özürsüz olarak göreve bir veya iki gün gelmemek. Devlete ait olan resmi araç ve gereçlerde özel menfaat sağlamak.
- **Kademe ilerlemesinin durdurulması:** Memurun bulunduğu kademedeki ilerlemesinin 1-3 yıl durdurulmasıdır. Örnek: Göreve Sarhoş gelmek,görev yerinde alkol almak.
- **Memuriyetten ihraç:** Bir daha devlet memurluğuna alınmamak üzere memurluktan çıkarmadır. Örnek: Özürsüz olarak bir yılda toplam 20 gün göreve gelmemek, siyasi partiye üye olmak,yetki almadan gizli bilgileri açıklamak, çalışma arkadaşlarına veya amirine fiili tecavüzde bulunmak.

NOT: Devlet memurluğundan çıkarma cezası Yüksek Disiplin Kurulu tarafından verilir.Memur, çıkarılma kararına karşı 60 gün içinde İdari Yargı'da iptal davası açabilir.

NOT: Devlet Memurları, 5 yılda bir mal beyanında bulunurlar.

KANUNSUZ EMİR

- Kamu hizmetlerinde herhangi bir sıfat ve surette çalışmakta olan kimse; üstünden aldığı emri yönetmelik, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, kanun veya anayasa hükümlerine aykırı görürse yerine getirmez ve bu aykırılığı o emri verene bildirir. Ancak, üstü emrinde ısrar eder ve bu emrini yazı ile yinelerse emir yerine getirilir; bu hâlde, emri yerine getiren sorumlu olmaz. Ancak konusu suç teşkil eden emir, hiçbir surette yerine getirilmez; yerine getiren kimse sorumluluktan kurtulamaz.

MEMURİYETİN SONA ERMESİ

- İstifa
- Emeklilik
- Ölüm
- Koşullarda Eksiklik
- Bağdaşmazlık

ÖNEMLİ!! Devlet memurları; Siyasi Parti üyesi olamaz, başka bir işte çalışamazlar, Derneklere üye olamazlar ama Sendikalara üye olabilirler.

İSTİSNAİ DEVLET MEMURLARI

- TBMM memurlukları
- TOKİ Başkanı
- Valiler
- Mit Memurlukları
- Bakan Yardımcılığı
- Büyükelçiler
- Gelir İdaresi Başkanı
- MİT Başkanı